

KESKI-
SUOMEN
HYVINVOINTI-
ALUE

YLEINEN ASIAKIRJA

Yleinen asiakirja GA7O1ES6N on allekirjoitettu Visma X-Sign -palvelussa. Prosessin tunnus on 89b12565-a338-4847-8a29-e2e134f7f99b.

Allekirjoitukset

Allekirjoittaja **Tollet Jan-Johannes**
Allekirjoitusaika 12.03.2024 13:12

Allekirjoitetut asiakirjat

Asiakirja Pöytäkirja_Hyvinvointialueneuvottelu 10.11.2023.PDF

Liitteet

Liite Liite 3 Hyvinvointialueen tilannekuvaraportin sekä asiantuntija-arvioiden keskeiset nostot.PDF

Hyvinvointialueneuvottelu Keski-Suomen hyvinvointialue

Aika: 10.11.2023

Paikka: Mariankatu 9, kokoushuone Jakovara, 00170 Helsinki

Alueen edustajat

Jan Tollet, hyvinvointialuejohtaja
Maria Kaisa Aula, aluehallituksen puheenjohtaja
Lasse Leppä, konsernipalveluiden toimialajohtaja
Kati Kallimo, sosiaali- ja terveystalouden toimialajohtaja
Ville Mensala, pelastustoimen toimialajohtaja
Aija Suntioinen, talousjohtaja
Eija-Liisa Heikkilä, HR - johtaja
Anu Pihl, strategiajohtaja

Puheenjohtajisto

Kari Hakari, osastopäällikkö, STM, puheenjohtaja
Kimmo Kohvakka, pelastusylijohtaja, SM, varapuheenjohtaja

Valtioneuvoston edustajat

Pasi Leppänen, finanssineuvos, VM
Antto Korhonen, neuvotteleva virkamies, VM
Anna Cantell-Forsbom, osastopäällikkö, STM
Annakaisa Iivari, osastopäällikkö, STM
Tiina Snellman, yksikön päällikkö, SM
Jussi Herranen, pelastusylitarkastaja, AVI
Jaana Leipälä, arviointipäällikkö, THL
Elina Kettunen, asiantuntija, STM (YTA-koordinaattori, pääsihteeri)

1. Tilaisuuden avaus

Puheenjohtajat osastopäällikkö Kari Hakari ja pelastusylijohtaja Kimmo Kohvakka avasivat neuvottelun kello 10.00

2. Osallistujien toteaminen, esittäytyminen ja asialistan hyväksyminen

Päätösesitys: Todetaan osallistujat, lyhyt esittäytyminen ja hyväksytään asialista muutoksitta.

Päätös: Todettiin esityslistan mukaisesti

3. Hallitusohjelma

3.1 Hallitusohjelman linjaukset

Kansallinen palvelureformi

Palvelureformi on sosiaali- ja terveydenhuollon sisällöllisen uudistumisen reformi. Reformin keskeisenä tavoitteena on tukea alueiden uudistusohjelmien toimeenpanoa ja varmistaa alueiden taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden saavuttaminen.

Työhyvinvoinnin ja –turvallisuuden parantaminen pelastustoimessa

Pelastusalalla käynnistetään kansallinen hanke työturvallisuuden parantamiseksi. Pelastusalan työhyvinvointiin kiinnitetään erityistä huomiota.

Ohjauksen yhtenäistäminen

Ohjauksen yhteensovittamisella tavoitellaan uudistuksen tavoitteiden saavuttamista: palvelujen yhdenvertaisuuden turvaamista ja kustannusten kasvun hillintää sekä kustannusvaikuttavuutta. Hyvinvointialueiden ohjauksen yhteensovittaminen säädetään valtiovarainministeriön tehtäväksi ja vahvistetaan ministeriön voimavaroja. Valtiovarainministeriön johdolla STM, SM ja VM sekä muut viranomaiset seuraavat ja arvioivat hyvinvointialueiden toiminnan vaikuttavuutta, taloudellisuutta ja tuloksellisuutta.

Alueen yleiskatsaus ja huomiot hallitusohjelmasta

Alueen edustaja esittelee

Alue valmistelee tämän kohdan. Alueen yleiskatsaus ja näkemykset hallitusohjelmasta kokonaisuutena, ei muutosohjelmien esittelyä. (Liitteessä 2)

Päätösesitys: Käydään läpi hallitusohjelman keskeiset hyvinvointialueita koskevat linjaukset sekä alueen yleinen tilanne.

Päätös: Hyväksyttiin päätösesityksen mukaisesti

4. Alueen tilanne – palveluiden toteutuminen ja talouden tila

4.1 Hyvinvointialueen tilannekuvaraportti ja asiantuntija-arviot

Käydään läpi taustamateriaalien sekä tilannekuva-analyysin pohjalta tehdyt havainnot alueen tilanteesta. Hyvinvointialueen tilannekuvaraportin sekä asiantuntija-arvioiden keskeiset nostot on kuvattu liitteessä 3.

4.2 Alueen muutos- ja uudistusohjelma

Alueen uudistumistyötä ohjaa kullakin alueella muutos- ja/tai uudistusohjelma. Alue esittelee oman ohjelmansa keskeiset tavoitteet ja aikataulun. Alueen muutos- ja uudistusohjelmakokonaisuus on esitelty liitteessä 4.

4.3 Alueen oma nosto (sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen erityiskysymykset)

Mahdollinen asia, jonka alue haluaa tuoda keskusteluun, mutta ei sisälly muutosohjelmaan. Mahdollisen noston pitää kuulua laissa määriteltyjen asiakokonaisuuksien piiriin.

Alueen oma nosto on esitetty liitteessä 5.

Päätösehdotus: Käydään läpi alueen tilanne sekä keskeiset haasteet. Kuultiin alueen muutosohjelman toteutuksen tavoitteet ja aikataulu.

Päätös: Hyväksyttiin päätösesityksen mukaisesti

5. Johtopäätökset

5.1 Yhteinen näkemys alueen tilanteesta (neuvottelusta)

Neuvotteluiden pohjalta muodostetaan yhteinen näkemys alueen tilanteesta. Tämän kohta sovi-
taan neuvottelussa yhdessä alueen edustajien kanssa ja kirjataan keskeiset asiat ja huomiot.

Päätösehdotus: Puheenjohtaja tekee päätösehdotuksen kokouksessa.

Päätös:

Todettiin, että neuvotteluissa on syntynyt yhteinen tilannekuva Keski-Suomen hyvinvointialueen tilanteesta. Alueen strategian toimeenpano-ohjelma on toiminnan sisällön uudistamisen ja talouden sopeuttamisen kokonaisuuden näkökulmasta kattava. Alueen uudistamisen toimenpideohjelmilla on poliittinen tuki. Alueella on tulevaisuudessa edessään vaikeita päätöksiä esim. palveluverkkoon liittyen. Riskiksi on tunnistettu kansalaisten lakisääteisten palvelujen turvaamisen ja talouden tasapainottamisen yhdistämisen haaste.

Alue toivoo enemmän kansallista keskustelua digitalisaation kehityssuunnista ja –tavoista, sekä DigiFinlandin kansallisen roolin selkiyttämistä.

Alue on ollut mukana Itä-Suomen YTA-tasoisesta yhteistyön monipuolisesta kehittämisestä ja edistämisestä. YTA-tasoisesta yhteistyöstä koetaan lähteneen käyntiin hyvin.

5.2 Vaikutukset STM ja SM selvityksiin

Kirjataan mahdolliset neuvotteluiden tuomat muutokset selvityksiin.

Päätösehdotus: Puheenjohtaja tekee päätösehdotuksen kokouksessa

Päätös: Todettiin, että ei ole vaikutuksia.

5.3 Valtioneuvoston toimenpidesuosituksien esittämistä

Ehdotukset valtioneuvoston toimenpidesuosituksiksi hyvinvointialueelle on esitetty liitteessä 6.

VM:n ja STM:n suositusehdotukset:

1. Alueen on vauhditettava päätöksentekoa toiminnan ja palveluiden uudistamiseksi sekä talouden tasapainottamiseksi.
2. Alueen on kevennettävä palvelurakennetta ja -verkkoa sekä lisättävä digitaalisten palveluiden käyttöä.
3. Alueen tulee varmistaa toteutettujen investointien (erityisesti sairaala Nova) tavoitellut vaikutukset toiminnan tuottavuuteen sekä alueen vastuulla olevien palveluiden järjestämiseen.
4. Alueen on tunnistettava, suunniteltava sekä toimeenpantava tarvittavat toimet vuokratyön käytön vähentämiseksi.
5. Alueen on nopeutettava ja vahvistettava YTA-yhteistyötä.

SM:n suositusehdotukset:

6. Alueen on jatkettava toiminnan uudistamista.
7. Onnettomuuksien määrää tulee vähentää tehokkaasti ja tulipalojen määrä tulee puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Hyvinvointialueiden tulee onnettomuuksien ehkäisytyössä kiinnittää huomiota laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseen.
8. Hyvinvointialueiden tulee parantaa toimintavalmiutta alueella toimintaympäristön riskejä vastaavalle tasolle.
9. Hyvinvointialueiden pelastustoimien tulee varmistaa, että väestönsuojeluun varautumiseen kohdennetut resurssit ja osaaminen ovat riittävät ja suuntautuvat lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen.
10. Hyvinvointialueiden tulee kiinnittää erityistä huomiota pelastuslaitosten työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen.

Päätösehdotus: Alueen pyynnöstä ministeriöt tarkentavat vielä suositusehdotuksia ennen niiden antamista.

Päätös: Hyväksyttiin päätösehdotus

5.4 Jatkotoimenpiteistä sopiminen

Sovitaan yhdessä jatkotoimenpiteistä ja mahdollisesti seurattavista asioista sekä seurannan aikataulusta ja tavoista.

Päätösehdotus: Puheenjohtaja tekee ehdotuksen seurattavista asioista kokouksessa

Päätös: Toimenpidesuosituksen toteutumista seurataan Lain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä §24 ja Lain pelastustoimen järjestämisestä §10 mukaisesti. Seuranta tehdään hyvinvointialueen vuosittaisessa selvityksessä, sosiaali- ja terveysministeriön ja sisäministeriön selvityksissä, THL:n asiantuntija-arvioissa, AVI:n asiantuntija-arvioissa, sekä ministeriöiden ja hyvinvointialueiden vuosittaisissa neuvotteluissa.

6. Tilaisuuden päätös

Palautelomake lähetetään osallistujille viikon kuluessa.

Puheenjohtajat Kari Hakari ja Kimmo Kohvakka päättivät neuvottelun klo 13.50.

Kari Hakari

Osastopäällikkö

Sosiaali- ja terveysministeriö

Kimmo Kohvakka

Pelastusylijohtaja

Sisäministeriö

Jan Tollet

Hyvinvointialuejohtaja

Keski-Suomen hyvinvointialue

Liitteet:

Liite 1: Neuvottelun esitysmateriaali

Liite 2: Alueen yleistilanne

Liite 3: Hyvinvointialueen tilannekuvaraportin sekä asiantuntija-arvioiden keskeiset nostot

Liite 4: Alueen muutosohjelmakokonaisuus

Liite 5: Alueen erillinen oma nosto

Liite 6: Valtioneuvoston toimenpidesuosituksset

Neuvotteluiden taustamateriaalit:

Keski-Suomen selvitys sosiaali- ja terveydenhuollon ja hyvinvointialueen talouden tilasta

Keski-Suomen hyvinvointialuetta koskeva Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntija-arvio sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä

Itä-Suomen aluehallintoviraston selvitys sosiaali- ja terveydenhuollon yhdenvertaisesta toteutumisesta vuonna 2022

Aluehallintoviraston asiantuntija-arvio pelastustoimesta Keski-Suomen hyvinvointialueella

Itä-Suomen yhteistyöaluetta koskeva Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntija-arvio sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä

Valtakunnallinen Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntija-arvio sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä

Valviran valtakunnallinen selvitys valvontahavainnosta koskien sosiaali- ja terveydenhuoltoa

Aluehallintoviraston valtakunnallinen asiantuntija-arvio pelastustoimesta

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön vuosittainen selvitys – luonnos

Sisäministeriön vuosittainen selvitys

VN/22236/2023-STM-9

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Keski-Suomen hyvinvointialueen neuvottelu

Liite 1.

10.11.2023 klo. 10.00–14.00

Kokoustila Jakovara, Mariankatu 9, Helsinki

Asialista

1. Tilaisuuden avaus
2. Osallistujien toteaminen, esittäytyminen ja asialistan hyväksyminen
3. Hallitusohjelma
4. Alueen tilanne ja muutosohjelma
  - 4.1 Hyvinvointialueen tilannekuvaraportti (Ministeriö esittelee)
  - 4.2 Alueen muutos- ja uudistusohjelma (Alue esittelee)
  - 4.3 Alueen oma nosto
5. Johtopäätökset
6. Tilaisuuden päätös

2. Osallistujien toteaminen, esittäytyminen ja asialistan hyväksyminen

Tarkennus osion aiheesta

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Osallistujat

Alueen osallistujat

- Jan Tollet, hyvinvointialuejohtaja
- Maria Kaisa Aula, aluehallituksen puheenjohtaja
- Lasse Leppä, konsernipalveluiden toimialajohtaja
- Kati Kallimo, sosiaali- ja terveystalouden toimialajohtaja
- Ville Mensala, pelastustoimen toimialajohtaja
- Aija Suntioinen, talousjohtaja
- Eija-Liisa Heikkilä, HR - johtaja
- Anu Pihl, strategiajohtaja

Valtioneuvoston osallistujat

- Kari Hakari, osastopäällikkö, STM, puheenjohtaja
- Kimmo Kohvakka, pelastusylijohtaja, SM, varapuheenjohtaja
- Pasi Leppänen, finanssineuvos, VM
- Tanja Rantanen, budjettineuvos, VM
- Antto Korhonen, neuvotteleva virkamies, VM
- Anna Cantell-Forsbom, osastopäällikkö, STM
- Annakaisa Iivari, osastopäällikkö, STM
- Tiina Snellman, yksikön päällikkö, SM
- Johannes Ketola, pelastusylitarkastaja, AVI
- Jaana Leipälä, arviointipäällikkö, THL
- Elna Kettunen, asiantuntija, STM (YTA-koordinaattori, pääsihteeri)

3. Hallitusohjelma

Tarkennus osion aiheesta

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Hallitusohjelma jatkaa aiempia uudistuksia

- Hallitusohjelmassa todetaan, että ***sosiaali- ja terveydenhuollon palvelulainsäädäntö sekä siihen liittyvä ohjaus uudistetaan vastaamaan uusia sote-rakenteita ja valtakunnallisia sote-tavoitteita***
- Reformin keskeisenä tavoitteena on **tukea alueiden uudistusohjelmien toimeenpanoa ja varmistaa alueiden taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden saavuttaminen**
- Rakennetaan nykyistä selkeämpi kansallinen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä
- Tehdään mahdollistavaa lainsäädäntöä ja vaikuttavampaa kansallista ohjausta
  - Poistetaan esteitä mm. integraation, tietojohdamisen, digitalisaation ja henkilöstön riittävyyden edistämiseksi
  - Kevennetään sitä yksityiskohtaista palvelujen sisältöjä koskevaa sääntelyä, joka on tullut tarpeettomaksi hyvinvointialueiden aloittamisen ja sote-järjestämislain mukaisen kansallisen ohjauksen myötä
  - Vahvistetaan yhteistyöaluetasoista ja kansallista kustannusvaikuttavuutta edistävää ohjausta sekä hyvinvointialueiden välistä vertailua

Kansallinen palvelureformi ja alueiden muutosohjelmat muodostavat kokonaisuuden

Finanssipoliittinen tavoite: hillitä kustannusten kasvua 2-3 mrd eurolla vuoteen 2031 mennessä suhteessa vuoden 2023 julkisen talouden perusuraan.

Kansallinen palvelureformi

Kansallisia toimia kuten

Säädösten uudistaminen (mm. terveydenhuolto- ja sosiaalihuoltolait)

Hyvän työn ohjelma ja sote-ammattihenkilölakien muutokset

Tietojohtamisen, digitalisaation ja ohjauksen kehittäminen (mm. sote-järjestämislaki, asiakastietolaki ja mahdollistavampi substanssilainsäädäntö)

0,8 mrd €

Hyvinvointialueiden muutosohjelmat

Alueellisia toimia kuten

Palvelurakenteen kehittäminen (mm. yhteisölliset ja kotiin tuotavat palvelut, palveluohjaus ja palveluketjut, digitaalisten ja etäpalvelujen ensisijaisuus, parhaiden ratkaisujen levittäminen)

Tehostetaan toimintoja ja muutetaan toimintatapoja (mm. investoinnit, hankinnat, tilojen ja palveluverkon järjeistäminen, sairauspoissaolojen vähentäminen, siirtyneet virat)

Lisätään alueiden yhteistyötä ja koordinaatiota (mm. tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, ennakoiva henkilöstö-suunnittelu, lääke-, laite- ja tarvikkehankintojen keskittäminen)

1,2 mrd €

Mitä Kansallisella palvelureformilla tavoitellaan?

- **Vauhditetaan alueellista kehittämistyötä**, varmistaen hallittu, samanaikainen ja rohkea muutos koko maassa. Reformin myötä suomalaisella hyvinvointiyhteiskunnalla ja sote-alan henkilöstöllä on paremmat valmiudet ja resilienssi toimia ja turvata ihmisten perusoikeudet jatkuvasti muuttuvassa toimintaympäristössä.
- **Selkeämpi sote-palvelurakenne**, jotta palvelut, henkilöstö ja resurssit kohdentuvat oikein. Ennaltaehkäisevät, perustason ja erityistason sekä hyvinvointia ja terveyttä edistävät palvelut muodostavat porrasteisen kokonaisuuden.
- **Digitaalisten ja yhteisöllisten ratkaisujen ensisijaisuus** parantaa palvelujärjestelmän toimivuutta ja hillitsee menokasvua. Rajalliset sote-resurssit saadaan paremmin riittämään, kun kaikkia palvelukanavia sekä yhteiskunnan ja yhteisöjen resursseja hyödynnetään optimaalisesti. **Panostetaan** poikkihallinnolliseen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, ennaltaehkäisyyn, omahoidon mahdollisuuksiin, perustason palveluihin (ml. integraatio ja jatkuvuus), digitalisaatioon ja palveluohjauksen (ml. kohdennetut palveluketjut ja –kokonaisuudet).
- **Kansallisesti painotetaan vaikuttavia palveluja, toimintamalleja ja johtamista**. Kansallinen palvelulupaus huomioi alueelliset ja yksilölliset tarpeet, mutta myös realistisesti käytettävissä olevat resurssit. Vähähyötyisiä hoitoja ja tutkimuksia vähennetään.
- **Vahvistetaan viiden yhteistyöalueen koordinaatiovastuuta ja kansallista yhteistyötä** vaikuttavuuden ja tuottavuuden parantamiseksi, erityisesti laaja-alaista erityisosaamista tai merkittäviä investointeja edellyttävien palvelujen ja tehtävien osalta.

Kansallinen palvelureformi

Ennaltaehkäisyn
vahvistaminen

Integraation,
saatavuuden ja
jatkuvuuden
vahvistaminen

Palvelujärjestelmän
selkeyttäminen

Vaikuttavuuden
lisääminen

Varautumisen ja
häiriötilanteiden
hoidon vahvistaminen

Reformin edellyttämät lainsäädännön muutokset (lainsäädännön koordinaatio)

Yleiset palvelut (esim. terveydenhuoltolaki, sosiaalihuoltolaki, IMO-laki)

Mielenterveys-, päihde- ja riippuvuuspalvelut (esim.. mielenterveyslaki)

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut (esim.. lastensuojelulaki)

Ikääntyneiden ja vammaisten henkilöiden palvelut (esim. vanhuspalvelulaki, vammaispalvelulaki)

SOTE-henkilöstön riittävyys ja saatavuus (esim. Hyvän työn -ohjelma, sote-ammattihenkilölait)

Tiedonhallinta, tiedolla johtaminen ja digitalisaatio (esim. asiakastietolaki)

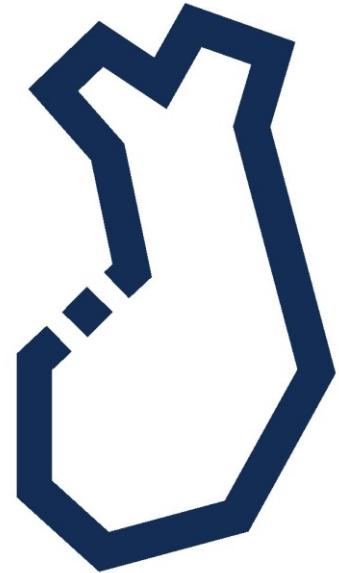
Ohjausjärjestelmän päivittäminen (esim. sote-järjestämislaki)

Yhteydet muihin STM:n ja VN:n hankkeisiin ja ohjelmiin

Kiireelliseksi luokitellut pelastustoimen hallitusohjelmatavoitteet

1. Pelastajien koulutusta lisäämisen ja pelastusvoimien ratkaiseminen.
2. Väestönsuojelun varustuksen oskevan säätelyn uudistaminen ja väestönsuojelutyön organisoimnin kehittäminen.
3. Omatoimisen varustuksen vahvistaminen kaikissa väestöryhmissä.
4. Kansallisen hankkeen käynnistäminen pelastusalan työturvallisuuden parantamiseksi.

RÄDDNINGSVÄSENDET

Työhyvinvoinnin ja -turvallisuuden parantaminen pelastustoimessa

Hallitusohjelma

- Hallitus edistää työturvallisuutta ja työelämän väkivaltatilanteiden ennaltaehkäisyä. Hallitus parantaa muun muassa hoito- ja pelastushenkilökunnan oikeussuojaa työhön liittyvissä väkivaltatilanteissa virkamiehen suojaa vastaavaksi.
- Hallitus käynnistää kansallisen hankkeen pelastusalan työturvallisuuden parantamiseksi. Rikoslakia muutetaan siten, että väkivallasta ensihoitohenkilöstöä kohtaan tai sillä uhkaamisesta seuraava rangaistus vastaa virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta seuraavia rangaistuksia.
- Pelastusalan työhyvinvointiin kiinnitetään erityistä huomiota. Pelastusalan posttraumatyöpajojen jatkuminen varmistetaan.

Kansallinen hanke työturvallisuuden parantamiseksi

- Pelastusalan työhyvinvoinnin seurannan työkalu.
- Selvitys pelastusalan työturvallisuuden parantamisen tarpeista.
- Kerätään jo kentällä käytössä olevat hyvät käytännöt jaettavaksi valtakunnallisesti.
- Posttraumatyöpajojen jatkon selvittäminen
- Suojavarusteiden kehittäminen Pelastustoimen suoja-asuja koskevan esiselvityshankkeen toimenpidesuosituksen perusteella
- Hyvän työn ohjelma sisältämään SOTE-toimenpiteiden lisäksi myös pelastustoimeen liittyvät toimenpiteet.
- OM/SM/TEM valmistelee tarvittavat lakimuutokset

Ohjauksen yhteensovittaminen

- Ohjauksen yhteensovittamisella tavoitellaan uudistuksen tavoitteiden saavuttamista: palvelujen yhdenvertaisuuden turvaamista ja kustannusten kasvun hillintää sekä kustannusvaikuttavuutta.
- Valtiovarainministeriön tehtäväksi tulee sovittaa yhteen valtioneuvostossa tehtävää hyvinvointialueiden ohjausta. Lähtökohtana on se, että valtioneuvostossa tehtävä hyvinvointialueiden ohjaus on yhteensopivaa valtioneuvoston asettamien julkisen talouden finanssipoliittisten tavoitteiden kanssa.
- Käytännössä hyvinvointialueiden ohjauksessa ja hyvinvointialueita koskevan lainsäädännön valmistelussa alueiden toimintaa ja taloutta arvioidaan aiempaa kattavammin kokonaisuutena.
- Päällekkäiset lakisääteiset ohjausvälineet kuten neuvottelukunnat ja valtakunnalliset tavoitteet yhdistetään. Tavoitteena on nykyistä selkeämpi ja tehokkaampi ohjausrakenne.

Alueen yleiskatsaus ja huomiot hallitusohjelmasta

Tarkennus osion aiheesta

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Yleiskatsaus

Toiminta

- “Turvallinen siirtymä” toteutui ja sen jälkeistä toiminnan käynnistymistä seurattu tiiviisti (useita toimenpiteitä, tutkimuksia ja projekteja) ja esiin nousseita epäkohtia on korjattu ja kehitetty. Myös positiivista palautetta tullut.

Talous

- Hyvinvointialueen vuoden 2023 talous on jäämässä noin 94 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Keskeisin syy syntyvään alijäämään on hyvinvointialueiden rahoitusmalli, joka ei riittävästi huomioi hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle siirtyneen toiminnan tosiasiallista kustannustasoa ja tämänhetkistä nopeaa kustannustason nousua. Rahoituksen vaje jatkuu vuonna 2024, sillä toteutuneita kustannuksia vastaava tarkistus tehdään vasta vuoden 2025 rahoitukseen. Tästä syystä myös prosessi vuoden 2024 lainanottovaltuuden muuttamiseksi on käynnistetty. Tuottavuusohjelman toimenpiteiden ja muiden talouden sopeuttamistoimenpiteiden avulla vuonna 2024 tavoitellaan merkittävää tulosparannusta, vaikka vuodesta tuleekin alijäämäinen. Tehtävien sopeuttamistoimenpiteiden ja rahoituksen jälkikäteistarkastuksen myötä näkymä on, että hyvinvointialueen talous olisi ylijäämäinen vuonna 2025. Tavoitteena on talouden tasapainottaminen lainsäädännön mukaisesti vuoden 2026 loppuun mennessä.

Strategia

- Strategian toimeenpano-ohjelma valmistuu pääosin vuoden 2023 aikana. Muutosprosessi käynnissä.

Henkilöstö

- Henkilöstön saatavuus haastaa, henkilöstöohjelma yhtenä strategian toimeenpano-ohjelman osana päätöksenteossa.

Tietojärjestelmät

- Itäisellä YTA-alueella on tehty selvitys yhteisestä APTJ järjestelmästä. Selvityksen tulos on tiivistetysti se, että seuraavina vuosina alueet konsolidoivat omia hajanaisia järjestelmiä. Tämän jälkeen on valmius arvioida yhteiseen APTJ-järjestelmään siirtymistä. Ehdotamme, että THL/SMT tekisi kansallisen ja kansainvälisen selvityksen sähköisten palveluiden nykytilasta ja kokemuksista käytöstä.

Hallitusohjelma Keski-Suomen hyvinvointialueen näkökulmasta

- Hyvinvointialuelainsäädäntöön ja rahoitusmallin perusratkaisuun ei tehdä muutoksia 2023-2025. Maakuntaveroa ei selvitetä ja hyvinvointialueiden lukumäärää tai tehtäväkenttää ei muuteta.
- Hallitusohjelman sisällöllisenä painopisteenä ovat muutokset hyvinvointialueiden talouden ohjauksessa sekä palvelusisällöissä (palvelureformi).
- Julkisen talouden sopeutuksista 1,4 Mrd. euroa on kohdennettu hyvinvointialueille vuoteen 2027 mennessä suhteessa ennustettuun kustannuskehitykseen.
- Keski-Suomen hyvinvointialueen laskennallinen osuus tästä on 70 M€, josta noin 45 M€ perustuu hyvinvointialueen omiin päätöksiin ja 25 M€ lainsäädännöllisiin tehtäviin ja velvoitemuutoksiin ja asiakasmaksujen korotuksiin.

Hyvinvointialueiden ohjauksen yhtenäistäminen

- Hyvinvointialueiden ohjauksen ennakoitavuuden lisääminen, yhteensovittaminen ja yhtenäisten toimintatapojen luominen on kannatettavaa. Samoin päällekkäisten neuvottelukuntien ja työryhmien yhdistäminen sekä tehtävien täsmentäminen.
- VM:n tehtävä hyvinvointialueiden ohjauksen yhteensovittamisesta tulisi johtaa siihen, että substanssilainsäädäntö ja budjettilainsäädäntö lähentyvät toisiaan, eivät erkaannu entisestään.
- Hyvinvointialueiden yhdistämisen korostaminen arviointimenettelyssä ei ratkaise taloudellisia haasteita. Lyhyellä aikavälillä alueiden yhdistäminen lisää kustannuksia palkkaharmonisaation, järjestelmien yhtenäistämisen ja muiden muutuskustannuksien kautta.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten strategisten tavoitteiden päivittäminen on kannatettavaa.
- Hyvinvointialueiden ohjaukseen liittyvien säädös- ja toimintatapamuutosten valmisteluryhmään tulee nimittää myös hyvinvointialueiden edustus ja uudistukset tulee tehdä yhdessä alueiden kanssa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelureformi

- Palvelureformin tavoitteena on ennaltaehkäisyn vahvistaminen, integraation vahvistaminen, palvelujärjestelmän selkeyttäminen, vaikuttavuuden lisääminen ja varautumisen vahvistaminen.
- Palvelureformista seuraa useita lainsäädännön muutoksia. Lainsäädännön muutokset on valmisteltava yhteistyössä alueiden kanssa ja niiden perusteena tulee olla riittävät vaikutusarvioinnit.
  - ** lainsäädännön tarkastelu on kannatettava ja välttämättömän sote-palvelujärjestelmän ja resurssien sekä lainsäädännön yhteensovittamiseksi ja mitoittamiseksi*
- YTA-alueiden yhteistyön ja koordinaation tiivistäminen on kannatettavaa kuitenkin niin, että huomioidaan järjestämisvastuun olevan hyvinvointialueilla.
  - ** Itäisen YTA-alueen yhteistyösopimuksen valmistelu etenee hyvällä tavalla, mutta sisällöllistä keskustelua vielä tarvitaan. Yhteistyö on laajentunut ja tiivistynyt organisaatioiden eri tasoilla.*
- Yhteenvetona todetaan, että palvelureformin painotukset ovat yhtenevät Keski-Suomen hyvinvointialueen strategian kanssa.

Hallitusohjelma pelastustoimen näkökulmasta

Pelastustoimen ja Hätäkeskuslaitoksen palvelut on turvattava.
Hallitusohjelman tavoitteet ovat kannatettavia, mutta niitä tulee priorisoida:

- Pelastajien koulutusmäärän lisääminen keskeisin hallitusohjelmataavoite Keski-Suomen hyvinvointialueen pelastustoimen järjestämisen ja palvelutuotannon näkökulmasta.
  - ✓ Varallaolojärjestelmän korvaaminen kiireellisen pelastustoiminnan osalta.
  - ✓ Toimintavalmiuden puutteiden korjaaminen.
  - ✓ Eläke- / muu poistuma.
- Pelastustoimen toimintavalmiusohjeen päivittäminen.
  - ✓ Yksittäisten riskiruutujen tarkastelusta laajempiin riskialuekokonaisuuksiin.
- Lainsäädännön uudistus.
  - ✓ Pelastustoimen työaikajärjestelmä ja työaikalain tulkintaa koskevat kysymykset ratkaistava — taloudellisten vaikutusten hallinta ja epäselvyyksien poistaminen.
- Pelastustoimen yhtenäiset tilanne- ja johtokeskukset (YTA).
  - ✓ Valtion rahoitus, tosiasiallisesti uusi tehtävä vrt. sote-valmiuskeskukset.

4. Alueen tilanne – palveluiden toteutuminen ja talouden tila

Tarkennus osion aiheesta

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

4.1 Hyvinvointialueen tilannekuvaraportti ja asiantuntija-arviot

Tarkennus osion aiheesta

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Alueen yleiskatsaus

- **Hyvinvointialueen toimintojen ja käytäntöjen rakentaminen on kesken** *(Palvelutuotannon muutoksia on suunniteltu käynnistettäväksi vuonna 2024)*
- **Palveluverkon - ja rakenteen tarkastelu suhteessa palvelutarpeeseen** *(Muuttuviin palvelutarpeisiin vastaaminen vaatii toiminnan uudistamista, erityisesti ikääntyneiden palvelurakenteen kehittämistä sekä palvelukanavien ja palveluverkon uudistamista)*

Kevään 2023 neuvotteluiden keskeiset seurattavat asiat

- Toiminnan ja talouden uudistusohjelma
- Yhdenvertaisten palvelujen saatavuus ja saavutettavuus
- Hoito- ja palveluvelka
- Ammatillisen henkilöstön saatavuus ja riittävyys
- TKKI kokonaisuuden rakentuminen

THL:n arviointiraportin keskeiset huomiot

- **Palvelujen yhdenvertaisessa saatavuudessa on haasteita**
  - *Lakisääteisten määräaikojen toteuttamisessa parantamisen varaa on erityisesti **perusterveydenhuollossa, lastensuojelussa ja psykiatrisessa erikoissairaanhoidossa***
  - *Palvelujen yhdenvertaista järjestämistä haastaa henkilöstön saatavuuden lisäksi muutokset väestörakenteessa*
- **Hoito- ja palveluketjujen kehittämisessä sekä niiden laajentamisessa koko hyvinvointialueelle on paljon tehtävää samoin perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteistyössä**
  - *Palvelujen saatavuuden haasteisiin vastataan hyvinvointialuestrategian toimeenpano-ohjelmilla*
- Hyvinvointialueen arvion mukaan henkilökunnan saatavuus on alueen suurin haaste ja heijastuu laajasti koko palvelujärjestelmään
  - *Henkilöstön saatavuuden ongelmat haastavat erityisesti perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja suun terveydenhuollon hoitotakuun toteutumista*
- **Alueella toteutetaan yhteistyötä integraation, tietojohdamisen, osaamisen ja tutkimuksen kehittämisessä**

Taloudellinen tilanne

Nimi	9/2023 TOT2023, M€	TAS2023, M€	TPE2023, M€	TOT/TAS%	TPE vs TAS muutos%
▲					
Toimintatulot	111,7 milj.	172,3 milj.	175,2 milj.	65 %	2 %
Toimintamenot	1012,9 milj.	1269,9 milj.	1 323,4 milj.	80 %	4 %
TOIMINTAKATE	-901,2 milj.	-1097,6 milj.	-1 148,2 milj.	82 %	-5 %
Valtion rahoitus	891,4 milj.	1100,5 milj.	1 149,4 milj.	81 %	4 %
Rahoitustulot ja -menot	-4,1 milj.	-6,9 milj.	-10,5 milj.	59 %	-53 %
VUOSIKATE	-13,8 milj.	-4,0 milj.	-9,3 milj.	346 %	-133 %
Poistot ja arvonalentumiset	28,1 milj.	40,0 milj.	41,9 milj.	70 %	5 %
Satunnaiset erät	0,0 milj.	0,0 milj.	0,0 milj.	Ääretön	NaN
Tilinpäätössiirrot + (-)	0,0 milj.	0,0 milj.	0,0 milj.	NaN	NaN
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-42,0 milj.	-44,0 milj.	-51,2 milj.	95 %	-16 %
Lainakanta	506,6 milj.	495,6 milj.	495,6 milj.	102 %	0 %

- Toimintamenojen arvioidaan ylittyvän 4 prosentilla talousarvioon nähden.
- Alueen siirtyvät kustannukset ovat laskennallista rahoitusta suuremmat, joten alueen rahoitus tulee lievästi vähenemään siirtymäkaudella
- Vuoden 2023 tulosennuste on 86 me alijäämäinen (TPE 10.10. julkaistut rahoituslaskelmat huomioituna)
- Alueella ei ole lainanottovaltuutta vuodeksi 2024
  - Alue on hakenut lainanottovaltuuden muuttamista vuodelle 2024
  - Lainarahoituksella toteutetun vuonna 2020 käyttöön otetun Sairaala Novan investointi kasvatti alueen lainakantaa ja aiheuttaa vuotuisiin käyttökustannuksiin yli 30 miljoonan euron paineen

ICT

- Keski-Suomen hyvinvointialueen tuottavuusohjelmassa näkyy vahvasti digitaalisten palveluiden ensisijaisuuden edistäminen ja digitaalisen palveluohjauksen laajentaminen.
- Asiointia digitaalisesti sote-ammattilaisten kanssa on Keski-Suomen hyvinvointialueella kansallista keskiarvoa (21%) vähemmän (15%) vuonna 2022.
- Keski-Suomen hyvinvointialueella on vielä paljon työtä mm. tietojärjestelmien yhtenäistämisessä ja tietopohjan rakentamisessa.
- Alueella on valmisteltu uuden APTJ-ratkaisun hankintaa yhteistyössä Pohjois-Savon kanssa. Mitä edellytyksiä tarvittaisiin YTA-tason yhteistyölle APTJ-ratkaisujen hankinnassa?

AVI arviointiraportin keskeiset huomiot

Onnettomuuksien ehkäisytehtävien palvelutason toteutuminen: Onnettomuuksien ehkäisyn palveluissa ei ole havaittu merkittäviä puutteita. Turvallisuusviestinnän tavoittavuus väestöstä (9 %) on jäänyt palvelutasopäätöksestä päätetystä (20 %), ja on hieman valtakunnallisen keskitason (12 %) alapuolelle. Vakavia henkilö- tai omaisuusvahinkoja aiheuttaneista paloista tutkittiin 67 prosenttia. Tahallisiksi tai tuottamuksellisiksi epäiltyjen palojen ilmoittamiskäytännössä poliisille on kehittämistä. Onnettomuuksien ehkäisemiseksi tehtävä yhteistyö on ollut laajaa ja vaikuttavaa. Valvontatehtävien osalta asetetut tavoitteet saavutettiin lähes kokonaan (95 prosenttia).

Pelastustoiminnan palvelutason toteutuminen: Pelastustoiminnan toimintavalmiudessa on puutteita seitsemän riskiruudun (ongelmaruudun) kohdalla. Korjaavia toimenpiteitä on tehty, mutta vaikutuksia ei voida vielä arvioida. Muilta osin pelastustoiminnan palvelutasossa tai palveluissa ei havaittu puutteita.

Väestönsuojelun palvelutason toteutuminen: Väestönsuojeluun varautumisen palveluissa ei ole havaittu merkittäviä puutteita. Kehittämistarpeena on saattaa väestönsuojeluun varautumiseen liittyvät suunnitelmat ajan tasalle.

4.2 Alueen muutos- ja uudistusohjelma

Tarkennus osion aiheesta

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu.

Keskisuomalaisten hyvinvointi- ja terveyserot kaventuvat.

Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat.

Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat

Uudistuminen

Uudistusohjelma

Jan Tollet

Toiminnan
tavoitteellinen
kehittäminen
ja
uudistaminen

Johtaminen

Yhteisövaikuttavuus

Ihmislähtöiset palvelut

Järjestämisen linjaukset (Sote, pela ja ensihoito)

Anu Pihl

Asukkaat

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ohjelma

Nina Peränen

Tieto

Tieto-ohjelma

Simo Reipas

Henkilöstö

Henkilöstöohjelma

Eija-Liisa Heikkilä

Kumppanuus

Kumppanuusohjelma

Nina Peränen

Tuottavuusohjelma

Aija Suntionen

Digitalisatio –ohjelma

A-P Paananen

TKKI – ohjelma

Toni Ruohonen

Uudistuminen: Kumppanuuksista yhteisövaikuttavuuteen **LUONNOS**

Asukkaat, hyvinvointialue, kunnat, Keski-Suomen liitto, järjestöt, seurakunnat, oppilaitokset, tiedeyhteisöt, yrittäjät,

Pilotit

Liikkumista tukeva
arkiympäristö

Pilotit

Mielen hyvinvointia
tukeva arkiympäristö

Pilotit

Arjen turvallisuutta
tukevat toimenpiteet

Hyvinvointikertomus
Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ohjelma

Osallisuus, vaikuttamismahdollisuudet

Tunnistaminen, puheeksiotto, ennaltaehkäisy

Liikunnallisen elämäntavan edistäminen

Keski-Suomi liikkuu 2030- kampanja
Viestintäyhteistyö
Hankesuunnittelu
Elämäntapaohjaus

Verkostotyö
Ammattilaisten osaamisen
vahvistaminen
Yhdyspintatyöt

Mielen hyvinvoinnin edistäminen

Nuorten mielenterveyden edistämisen
kampanja
Viestintäyhteistyö
Hankesuunnittelu

Ammattilaisten osaamisen
vahvistaminen
Mielenterveyssuunnitelma
Yhdyspintatyöt

Arjen turvallisuuden edistäminen

Kaatumistapaturmien ehkäisy
Yksinäisyyden ehkäisy
Ehkäisevä päihdetyö
Väkivallan ehkäisy

Ammattilaisten osaamisen vahvistaminen
Moniviranomaisyhteistyö
Yhteisöllisyys
Viestintäyhteistyö

Keskisuomalaisien kokemus hyvinvoinnista, terveydestä ja
turvallisuudesta on maan kärkeä vuonna 2030

Lähtötilanne 2022

Aloituskvaihe 2023

Välitavoitteet 2024-2025

Juurtumiskvaihe

2030

Hyvinvointialueen strategia

Uudistuminen

Yhteinen agenda, tavoite ja
tietopohja, taustatukiorganisaatiot
ja kommunikointi

Käynnistyvät pilotit, kumppanuudet
Järjestöavustukset
Käytännön toiminta

Seuranta, raportointi, suunnan muutos,
seuraavat vaiheet

KESKI-SUOMEN
HYVINVOINTI-
ALUE

MITÄ UUDISTUMINEN ON?

Johtaminen

Yhteisövaikuttavuus

Perustana HYVÄ TYÖARKI, oman työn ja osaamisen kehittäminen arjessa
(→ Henkilöstöohjelma → Hyvaks akatemia)

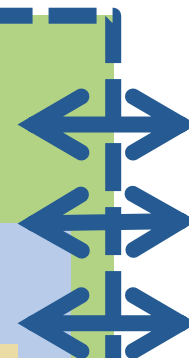
Tukena: Hankkeet, pilotointi, projektointi, kumppanit

Palvelujen
kehittäminen

Hallinnon
kehittäminen

Kehittäminen
kumppanuuksissa

Tutkimushankkeet
ja tutkimus

Talouden tasapainottamistoimenpiteet vuodelle 2024 47,9 M€

Syksyn 2023 säästö- ja sopeuttamistoimenpiteet

- Tiukennetut käytännöt mm. hankintoihin, rekrytointeihin, matkustamiseen ja tilaisuuksiin liittyen
- Tavoitteena minimoida vuodelta 2023 syntyvä alijäämä

Tuottavuusohjelman mukaiset toimenpiteet

19,1 M€

- Palvelukanavien ja palveluverkoston tavoitteellinen uudistaminen
- Ikääntyneiden palvelurakenteen muutoksen tuen vahvistaminen
- Henkilöstön pitovoimatekijöiden kokonaisvaltainen uudistaminen, henkilöstöohjelma
- Hankintojen ja ostojen strateginen hyödyntäminen
- Tietohallinnon uudistaminen ja tiedolla johtamisen vahvistaminen

Tuottavuusohjelma liitteenä

Muut talouden sopeuttamistoimenpiteet

28,8 M€

- Hallinnon prosessien tehostaminen
- Tukipalvelujen prosessien tehostaminen ja palvelutuotannon uudelleenjärjestelyt, palvelun laajuuden / palvelutason tarkistaminen
- Ostopalveluiden ja palvelusetelien käytön vähentäminen
- Muiden kuin lakisääteisten palveluiden karsinta
- Hankintojen ja sopimusten vähentäminen, ostojen yhtenäistäminen ja keskittäminen
- Tilankäytön tehostaminen ja vajaakäyttöasteen vähentäminen
- Henkilöstömenoihin vaikuttaminen
- Tarvikekäytön ja hävikin vähentäminen
- Kehittämistoimenpiteiden uudelleenaikataulutus
- Johtamisjärjestelmän ja organisaatorakenteen kokonaisarviointi vuoden 2024 aikana
- Tiukennetut käytännöt hankintoihin, rekrytointeihin, matkustamiseen ja tilaisuuksiin
- Paikallisten sopimusten uudelleen neuvottelu niiden päättyessä
- Kokonaistyöajassa olevien viranhaltijoiden kokouspalkkioista luopuminen
- Tukipalveluiden kustannusten kohdentaminen palveluille ja sisäisen laskennan kehittäminen (tavoitteena ohjausvaikutuksen ja kustannustehokkuuden parantaminen)

Sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistaminen

Yleisesti uudistamistyössä tulisi huomioida

- vahvemmin hyvinvointialueiden käynnistymisen vaihe, etenkin pirstalealueet ovat erilaisessa muutos- ja valmiusvaiheessa kuin jo aiemmin kuntayhtyminä toimineet (mm. integration vaihe toiminnassa ja potilas- ja hoitopoluissa)
- Resurssien realistinen arviointi - etenkin henkilöstöresurssien riittävyys suhteessa hallitusohjelman tavoitteisiin sekä voimassa olevaan lainsäädäntöön ja sote järjestelmään (esim. mitoitukset)
- Nykyisellä sote-henkilöstöllä ei pystytä vastaamaan nykyisen sote-järjestelmän vaateisiin, kokonaisuus tarvitsee kriittisen tarkastelua. Alan vetovoima ei tule lyhyellä aikavälillä merkittävästi paranemaan, joten on mietittävä muita keinoja, kuten koko järjestelmän ja rakenteen yksinkertaistamista. Tarvitaan ehdottomasti normiohjauksen keventämistä. Ulkomainen työvoimakaan ei ratkaise sosiaali- ja terveydenhuollon resurssiongelmia Suomessa. On rohkeasti tarkasteltava myös järjestelmää, rahoitusta ja henkilöstön saatavuutta

Sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistaminen

Digitaalisuus

- Hallitusohjelman kirjaukset kannatettavia
- Esimerkkinä Tulevaisuuden sote-keskusohjelma, joka oli erinomainen valtionavustushanke. Sillä on pystytty uudistamaan ja edistämään perustason palvelutuotannon digitalisaatiota ja joka jää arkeen elämään osana toimintaa. Järjestelmien hajanaisuus, tiedon kulun ja tiedon näkymisen haasteen edelleen haastavat isoja digiloikkia. Yleisesti on edelleen huolta ja pelkoa (ja toisaalta odotuksia) julkisen palvelutuotannon digipalveluille sekä henkilöstössä, asukkaissa että luottamushenkilöillä - mutta hyvällä tiellä ollaan sekä vastaanottojen että kotiin vietävien digipalveluiden osalta.

Monituottajuus

- Erilaiset kumppanuusmallit/hankintamallit on hyvä arvioida, millä malleilla luodaan taloudellisesti ja toiminnallisesti kestävää palvelutuotantoa julkisen rinnalle. Nykyinen markkinatilanne on osittain vaikeutunut mm. hintojen ja kustannusten nousun myötä. Yksittäisten käyntien turvaaminen esim. palvelusetelillä ei ole kestävä tapa vaikka nopeassa jonon purun tarkoituksessa voi hetkellisesti toimia (tarvitaan kokonaisvaltaista ja yhteisvastuullisempaa pohjaa kumpanuudessa ja monituottajuudessa)

Monikanavarahoituksen arviointi

- Julkisen sektorin monikanavarahoitus on otettava tarkasteluun, kun koko soten kapasiteettiä pohditaan ja pohdittava pienelle väestölle (Suomen väestö) järkevä yhden kanavan rahoitusmalli

Valvonta

- Kannatettava yhden valtakunnallisen viraston malli

Substanssisisällöt

- Edelleen keskeistä arvioida lainsäädäntöä, normeja, ohjeita ja suosituksia, jotta ei lisättäisi enää palvelun kerroksellisuutta tai kompleksisuutta – joitain malleja voisi jopa purkaa ja palata joiltain osin suoraviivaisempiin ratkaisuihin perustason palveluissa, voi vaatia lainsäädännön tarkastelua.
- realismus suhteessa henkilöstöresussien riittävyyteen ja hyvinvointialueen alueelliseen rakenteeseen

Pelastustoimen uudistus

- **Hyvinvointialueen pelastustoimen palveluiden uudistaminen Keski-Suomen näkökulmasta:**

- Pelastustoimen palvelut ovat kiinteä osa hyvinvointialueen palveluita, pelastustoimen lakisääteiset tehtävät ja hyvinvointialueen oma ensihoitopalvelutuotanto, varautumisen ja valmiussuunnittelun osaamisen ja kokemuksen hyödyntäminen.
- Kehitetään toimialojen välistä integraatiota ja synergiaa, onnettomuuksien ehkäisy, arjen turvallisuus, varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin, hva-tilannekeskustoiminta (so-te-pe / palveluiden kohdentaminen, yhteensovittaminen ja tilannekuva).
- Hyvinvointialueen strategia; järjestämisen linjaukset – pelastustoimen riskianalyysi ja palvelutasopäätös, palveluiden suunnitelmallinen kehittäminen. Parannetaan toimialan tuottavuutta tehostamalla palveluita ihmisten, yritysten, yhteistyöviranomaisten ja sidosryhmien kanssa – pelastustoimen ohjaus-, neuvonta- ja valvontapalvelut sekä turvallisuusviestintä.
- Talouden sopeuttamistavoitteita myös pelastustoimelle.

- **Pelastustoimen palvelutasopäätös:**

- Henkilöstön saatavuus merkittävässä roolissa palveluiden turvaamiseksi; pelastajakoulutuksen turvaaminen, sopimushenkilöstön ja -palokuntien elinvoima.
- Maakunnan kattava palveluverkko, kehitetään palveluita ptp-kaudella 2024-2027 riskianalyysin ja normiohjauksen suunnitteluperusteiden mukaisesti - suunnitelmallisesti, talouden reunaehdot huomioiden.

4.3 Alueen oma nosto (sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen erityiskysymykset)

Tarkennus osion aiheesta

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Järjestäminen

Järjestämistehtävän näkökulmasta asukkaiden perusoikeuksien toteutuminen uhkaa vaarantua ja tilanne uhkaa pahentua erityisesti kohtien 2; 4 ja 5 osalta.

2) sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen yhdenvertaisuus, tarpeenmukaisuus ja riittävyys;

4) sosiaali- ja terveydenhuollon tuottavuus ja kustannusvaikuttavuus sekä hyvinvointialueen kustannusten kehitys ja rahoituksen riittävyys;

5) järjestämisvastuun toteuttamisen edellyttämä riittävä henkilöstö, osaaminen, toimintakyky, valmius ja oma palvelutuotanto;

Henkilöstöresurssit - vuokratyövoima

Koko Itäisen YTA:n alueella merkittävä henkilöstövaje kaikista sote-alan henkilöstöstä. Resurssivajeen lisäksi kohtaanto-ongelmaa. Tilannetta korjattu vuokratyövoimalla

Ongelmat

Talousnäkökulma: vuokratyövoima 1,5-3 x kalliimpaa

Henkilöstönäkökulma: henkilöstö siirtyy töihin henkilöstön vuokrausyrityksiin → henkilöstöpula hyvinvointialueilla vaikeutuu edelleen

Koulutusnäkökulma: erityisesti lääkärivaje ja vuokralääkärien käyttö vaarantaa pienten erikoisalojen erikoislääkärikoulutuksen (esim. silmätaudit). Hoitotyön osalta vuokratyövoiman haasteena on sitoutuminen perustehtävään, laatupoikkeamat, asiakas-/potilasturvallisuuden vaarantuminen, hoidon jatkuvuuden vaarantuminen ja työyhteisön hyvinvoinnin heikentyminen, esihenkilötyön lisääntyminen

Juridinen näkökulma: vuokralääkäri ei voi suoraan tehdä viranhaltijapäätöksiä

Asiakasnäkökulma: henkilöstön suuri vaihtuvuus vaarantaa hoidon jatkuvuuden ja huonontaa hoidon laatua, heikentää asiakas- ja potilasturvallisuutta, asiakaslähtöisyyden heikentyminen

Toimintänäkökulma: varautumisen ja 24/7 valmiuden heikkeneminen

Taloustilanne vaikeutuu lainsäädännön vaikutuksesta

Lainsäädännön kiristyvät vaatimukset lisäävät menoja

Esimerkkejä:

Hoitotakuulainsäädännön kiristäminen: lisää palvelusetelien ja vuokratyövoiman käyttöä

Hoitajamitoitus: lisää vuokratyövoiman käyttöä, henkilöstökustannuksia ja heikentää hoidon jatkuvuutta.

Mitoitus toteutuu vain yhdellä palveluketjun alueella, joka ei ota huomioon asiakkaiden ja potilaiden liikkumista eri palvelukokonaisuuksissa.

HE yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Asumistuen taso 80 % => 70 % hyväksytyjen asumismenojen ja perusomavastuun erotuksesta ja perusomavastuu 42 % => 50 %

=> lisää täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen tarvetta

=> riski asunnottomuuden ja erityispalveluiden tarpeen kasvamiselle

HE toimeentulotuesta annetun lain 7 a §:n muuttamisesta

=> vähäisetkin normin ylittävät asumismenot täydentävällä toimeentulotuella maksettaviksi

=> riski asunnottomuuden ja erityispalveluiden tarpeen kasvamiselle, kun edullisempi asunto pitää löytää 3 kk ja perusteluksi ei riitä, ettei paikkakunnalla ole tarjolla edullisempia asuntoja

Työttömyysturva: suojaosan ja lapsikorotuksen poisto

Olemassa olevan lainsäädäntö: "sote100"-paketin tarkastelu -- riittävätkö resurssit kompleksisen lainsäädännön toimeenpanoon?

Pelastustoimen näkökulma hyvinvointialueen järjestämistehtävään

- Pelastustoimen henkilöstön saatavuus (ammatti- ja sopimushenkilöstö) kriittisin tekijä; pelastajakoulutuksen turvaaminen ja sopimushenkilöstön ja -palokuntien elinvoiman tukeminen.
- Pelastustoimen palvelut osa kriittistä sisäisen turvallisuuden viranomaistoimintaa, tosiasiallinen valtakunnallinen toimialan rahoitusvaje alueiden riskianalyyseihin mukaisesti uhkiin ja riskeihin nähden.
  - ✓ Nykytasossakin puutteita, joita korjataan valtakunnallisesti palveluiden laillisuusvalvonnan määräämällä.
  - ✓ Uudet tehtävät / velvoitteet?
  - ✓ Pelastustoimen järjestelmä on kansallisen siviilivalmiuden - operatiivisen toiminnan, turvallisuuskulttuurin kasvattamisen, varautumisen ja väestönsuojelutehtävien - osalta keskeisessä roolissa niin alueellisesti kuin kansallisesti merkittävien onnettomuusriskien hallinnassa ja kriittisen infrastruktuurin suojaamisessa sekä laajoissa ja vakavissa infran häiriötilanteissa, jotka vaarantavat ihmisten henkeä ja turvallisuutta.
- Hyvinvointialueiden henkilöstön käytön rajoitteet pelastustoimen sopimushenkilönä (tarve kansalliselle linjaukselle / ohjaukselle).
- Pelastustoimen ICT-infrastruktuurin kehittämisen rahoitus:
  - ✓ Valtion rahoitus subventoimaan SM:n hallinnonalan ICT-kehittämistyötä - hyvinvointialueille ei voi vyöryttää enempää kustannuksia.
  - ✓ Pelastustoimen tiedonhallinta ja kustannustehokkaat yhtenäiset digitaaliset ratkaisut - parempi palveluiden tavoitettavuus, saatavuus ja vaikuttavuus.

5. Johtopäätökset

Tarkennus osion aiheesta

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

5.1 Yhteinen näkemys alueen tilanteesta (neuvottelusta)

Tarkennus osion aiheesta

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Yhteinen näkemys alueen tilanteesta

- Tämä osio täytetään neuvotteluissa

5.2 Vaikutukset STM ja SM selvityksiin

Tarkennus osion aiheesta

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Vaikutukset STM ja SM selvityksiin

- Mahdolliset vaikutukset STM ja SM selvityksiin

5.3 Mahdolliset toimenpidesuosituksset

Tarkennus osion aiheesta

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Mahdolliset toimenpidesuosituksukset

VM:n ja STM:n suositusehdotukset:

1. Alueen on vauhditettava päätöksentekoa toiminnan ja palveluiden uudistamiseksi sekä talouden tasapainottamiseksi.
2. Alueen on kevennettävä palvelurakennetta ja -verkkoa sekä lisättävä digitaalisten palveluiden käyttöä.
3. Alueen tulee varmistaa toteutettujen investointien (erityisesti sairaala Nova) tavoitellut vaikutukset toiminnan tuottavuuteen sekä alueen vastuulla olevien palveluiden järjestämiseen.
4. Alueen on tunnistettava, suunniteltava sekä toimeenpantava tarvittavat toimet vuokratyön käytön vähentämiseksi.
5. Alueen on nopeutettava ja vahvistettava YTA-yhteistyötä.

SM:n suositusehdotukset:

6. Alueen on jatkettava toiminnan uudistamista.
7. Onnettomuuksien määrää tulee vähentää tehokkaasti ja tulipalojen määrä tulee puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Hyvinvointialueiden tulee onnettomuuksien ehkäisytyössä kiinnittää huomiota laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseen.
8. Hyvinvointialueiden tulee parantaa toimintavalmiutta alueella toimintaympäristön riskejä vastaavalle tasolle.
9. Hyvinvointialueiden pelastustoimien tulee varmistaa, että väestönsuojeluun varautumiseen kohdennetut resurssit ja osaaminen ovat riittävät ja suuntautuvat lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen.
10. Hyvinvointialueiden tulee kiinnittää erityistä huomiota pelastuslaitosten työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen.

5.4 Jatkotoimenpiteistä sopiminen

Tarkennus osion aiheesta

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Jatkotoimista sopiminen

- Seurattavat asiat ja seurantatapa

6. Tilaisuuden päätös

KIITOS!

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Alueen yleiskatsaus ja huomiot hallitusohjelmasta

Alueen edustaja Jan Tollet esittelee

Turvallisen siirtymän toteuduttua käynnistymisvaihetta on seurattu tiiviisti eri menetelmiä hyödyntäen ja saatua palautetta on jo pystytty hyödyntämään toiminnan kehittämisessä.

Julkisen talouden sopeutuksista 1,4 Mrd. euroa on kohdennettu hyvinvointialueille vuoteen 2027 mennessä suhteessa ennustettuun kustannuskehitykseen. Keski-Suomen hyvinvointialueen laskennallinen osuus tästä on 70 M€, josta noin 45 M€ perustuu hyvinvointialueen omiin päätöksiin ja 25 M€ lainsäädännöllisiin tehtävä- ja velvoitemuutoksiin ja asiakasmaksujen korotuksiin.

Hallitusohjelma sisältää paljon myönteisiä, joskin hyvinvointialueen näkökulmasta vielä jäsentymättömiä ja hieman epämääräisiä tavoitteita, jotka kuitenkin ovat pääosin yhteneväisiä Keski-Suomen strategian toimeenpano-ohjelman sekä siihen liittyen Keski-Suomen järjestämisen linjausten kanssa

- *Palvelutuotannon monipuolistaminen myös digitaalisten palveluiden osalta*
- *Palveluiden integraation esteiden purkaminen*
- *Palveluketjujen ja palvelukokonaisuuksien toimivuuden edistäminen*
- *”Digitaalisen palveluohjauksen” käyttöönoton edistäminen (tarkoittaako kuitenkin ohjausta ja neuvontaa)*
- *Vaikuttavien ja kustannusvaikuttavien menetelmien käyttöönoton tuki*
- *Pelastustoimen näkökulmasta hallitusohjelman tavoitteet ovat kannatettavia, mutta niitä tulee priorisoida.*

Hyvinvointialueen tilannekuvaraportin sekä asiantuntija-arvioiden keskeiset nostot

Keski-Suomen hyvinvointialueella muuttuviin palvelutarpeisiin vastaaminen vaatii toiminnan uudistamista, erityisesti ikääntyneiden palvelurakenteen kehittämistä sekä palvelukanavien ja palveluverkon uudistamista. Alueen hyvinvointialuestrategia toteutetaan seitsemällä toimeenpano-ohjelmalla, joista tuottavuusohjelman alue hyväksyi keväällä 2023. Muilta osin alueen toimintojen ja käytäntöjen toimeenpano on vielä kesken ja palvelutuotannon muutoksia on suunniteltu käynnistettäväksi vasta vuonna 2024. Alueen palvelustrategia on niin ikään vasta valmisteluvaiheessa. Hoito- ja palveluketjujen kehittämisessä sekä niiden laajentamisessa koko hyvinvointialueelle on paljon tehtävää, samoin perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteistyössä. Sairaala Novaan tehtyjen investointien vuoksi hyvinvointialueen laskennallinen lainanottovaltuus on merkittävästi negatiivinen, joka on kaventanut sen investointimahdollisuuksia muihin kohteisiin lähivuosina.

Keski-Suomen hyvinvointialueen palvelutarvetta kasvattaa väestön ikääntyminen. Lakisäateisten määräaikojen toteuttamisessa parantamisen varaa on erityisesti perusterveydenhuollossa, lastensuojelussa ja psykiatrisessa erikoissairaanhoidossa. Työttömien ja pitkäaikaistyöttömien osuudet työvoimasta ovat maan keskiarvoa suuremmat ja nuorisotyöttömien osuus maan suurin (16,3 %). Yhdyspintatyön tila työllisyydenhoidon palveluissa jää epäselväksi.

Hyvinvointialue on nimennyt kaikkien velvoitteiden ja mitoitusten täyttämiseksi suurimmaksi haasteekseen henkilöstön saatavuuden. Erityisesti alueella on pulaa hoitohenkilöstöstä. Alueen henkilöstöohjelmassa hyvinvointialueen työntekijöiden pitovoimaa on vahvistettu johtamiskoulutuksella ja lähiesimiehen tukiklinikkamallilla. Alueella on myös suunniteltu kansainvälisen rekrytoinnin aloittamista mahdollisesti YTA-yhteistyössä.

Muutosohjelman toteutukseen ja toimeenpanoon tuleekin kiinnittää erityistä huomiota, jotta alue pystyy vastaamaan sekä rakenteellisiin että toiminnallisiin haasteisiin.

Onnettomuuksien ehkäisytehtävien palvelutason toteutuminen: Onnettomuuksien ehkäisyn palveluissa ei ole havaittu merkittäviä puutteita. Turvallisuusviestinnän tavoitavuus väestöstä (9 %) on jäänyt palvelutasopäätöksestä päätetystä (20 %), ja on hieman valtakunnallisen keskitason (12 %) alapuolelle. Vakavia henkilö- tai omaisuusvahinkoja aiheuttaneista paloista tutkittiin 67 prosenttia. Tahallisiksi tai tuottamuksellisiksi epäiltyjen palojen ilmoittamiskäytännössä poliisille on kehittämistä. Onnettomuuksien ehkäisemiseksi tehtävä yhteistyö on ollut laajaa ja vaikuttavaa. Valvontatehtävien osalta asetetut tavoitteet saavutettiin lähes kokonaan (95 prosenttia).

10.11.2023

VN/22236/2023

Pelastustoiminnan palvelutason toteutuminen: Pelastustoiminnan toimintavalmiudessa on puutteita seitsemän riskiruudun (ongelmaruudun) kohdalla. Korjaavia toimenpiteitä on tehty, mutta vaikutuksia ei voida vielä arvioida. Muilta osin pelastustoiminnan palvelutasossa tai palveluissa ei havaittu puutteita.

Väestönsuojelun palvelutason toteutuminen: Väestönsuojeluun varautumisen palveluissa ei ole havaittu merkittäviä puutteita. Kehittämistarpeena on saattaa väestönsuojeluun varautumiseen liittyvät suunnitelmat ajan tasalle.

Tuottavuusohjelma

Sisältö

1. Yhteenveto
2. Talouden ja toiminnan nykytila
3. Keskeiset toimenpiteet ja kärkiteemat
4. Projektointi ja vastuut
5. Liitteet: tuottavuustoimenpiteitä

1. Yhteenveto

Tuottavuusohjelman lähtökohdat, ratkottavat haasteet ja tavoitteet

Lähtökohdat

- Hyvinvointialue aloitti toimintansa 1.1.2023, jolloin hyvinvointialueille siirtyivät 26:den eri organisaation sosiaali- ja terveystoimen palvelut sekä pelastustoimi
- Toiminnan rakenteet eivät vielä ole yhtenäisiä hyvinvointialueen laajuisesti, aiheuttaen tarvetta toiminnan yhtenäistämiseksi tuottavuuden parantamiseksi
- Samanaikaisesti rahoituksen lähtötaso on niukka, joka luo tarvetta tuottavuuden parantamisen näkökulmasta talouden tasapainottamiseksi

Ratkottavat haasteet

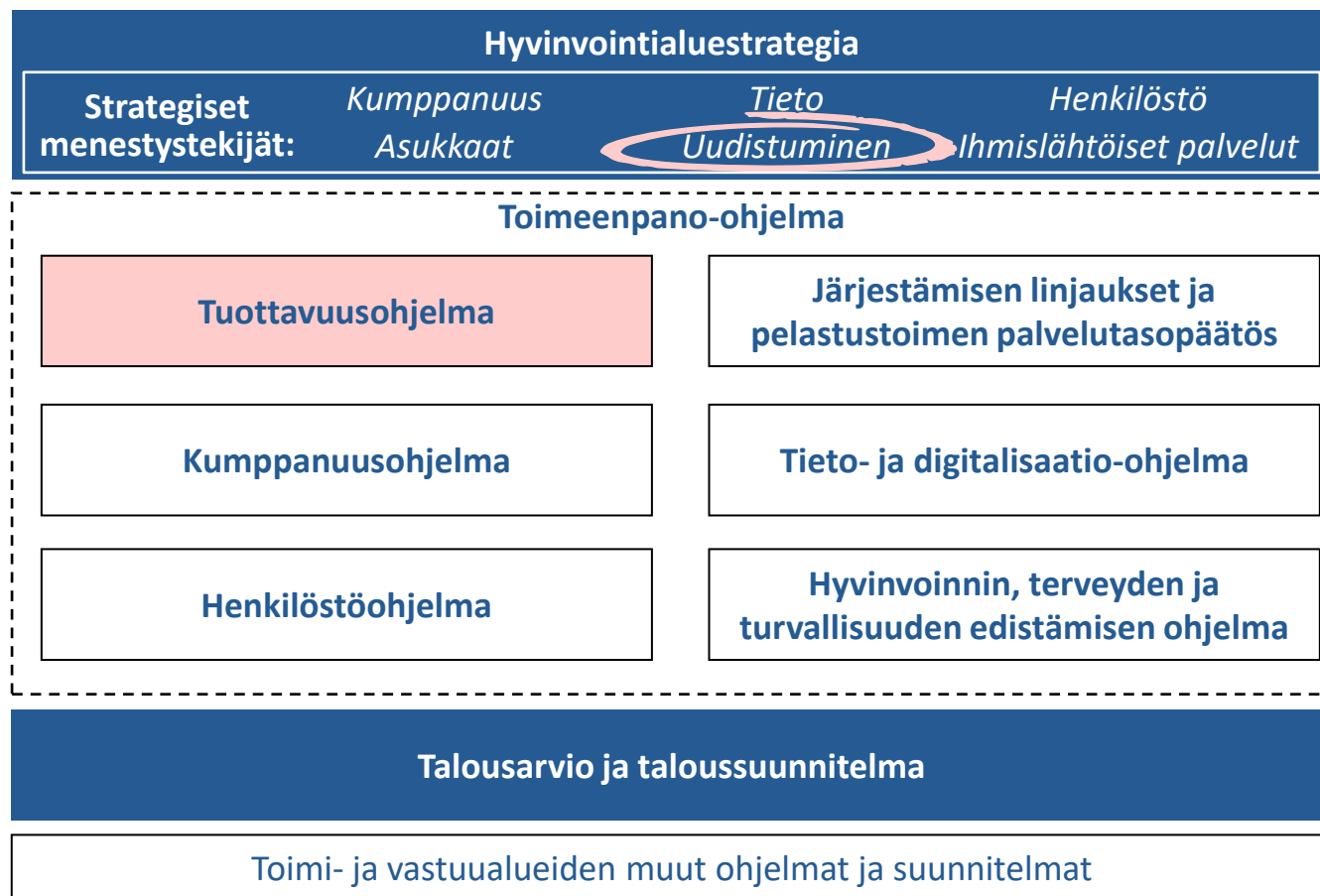
1. Mikä on hyvinvointialueen toiminnan ja talouden nykytila?
2. Missä eri teemoissa voidaan saavuttaa tuottavuushyötyjä ja kuinka paljon?
3. Mitä muutoksia, investointeja ja toimenpiteitä tuottavuushyötyjen saavuttaminen vaatii?
4. Millä aikajänteellä muutoksia voidaan lähteä toteuttamaan?

Tavoitteet

- ✓ Tunnistaa hyvinvointialueelle keskeiset tuottavuuskohteet
- ✓ Jäsenellä tuottavuustoimenpiteet toimeenpantaviksi tuottavuutta edistäviksi kokonaisuudeksi viiden keskeisen teeman pohjalta
- ✓ **Luoda hyvinvointialueelle tuottavuusohjelma, joka on kunnianhimoinen, realistinen ja strukturoitu, sekä sillä on henkilöstön ja päättäjien tuki**

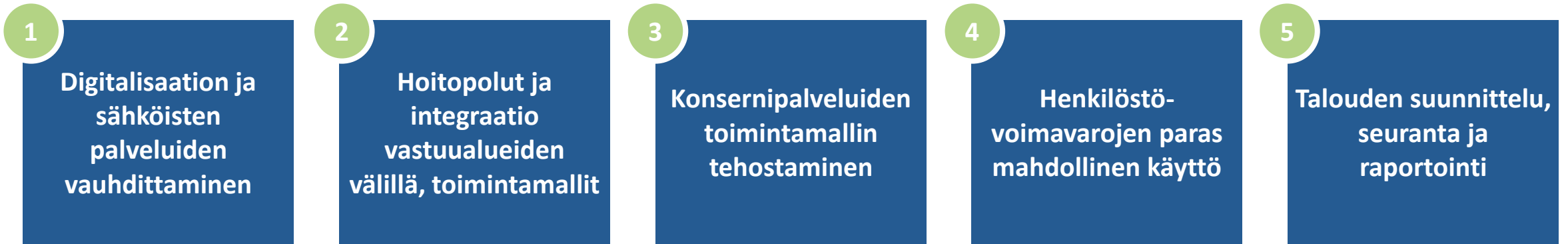
Tuottavuusohjelma on osa toimeenpano-ohjelmaa ja tukee strategian ”uudistuminen” –menestystekijää

- **Hyvinvointialuestrategia** on hyvinvointialueen tärkein yhteistä toimintaa ohjaava suunnitelma, joka antaa kehykset hyvinvointialueen toiminnalle
- **Strategiset menestystekijät** ovat keskeisiä keinoja ja valintoja, joiden myötävaikutuksella tavoitteisiin tähdätään
- **Toimeenpano-ohjelma** nivoo yhteen keskeisimmät ohjelmat, joilla hyvinvointialuestrategian menestystekijöitä viedään käytäntöön
- **Tuottavuusohjelma** tukee strategian ”uudistuminen” –menestystekijää. Ohjelmassa on tunnistettu:
  - **Uudistumiskohteita**, jotka toimivat pohjana muiden ohjelmien valmistelulle
  - **Kärkiteemoja**, jotka ohjaavat talouden tasapainottamista ja tuottavuuden edistämistä
- Talousarvio ja –suunnitelma ohjaavat taloutta lyhyellä aikavälillä mukaillen toimeenpano-ohjelman ohjelmissa kuvattuja sisältöjä

Ohjelma on valmisteltu keskittyen viiteen valittuun pääteemaan

16

Johdon
yksilöhaastattelua

2

Laajennetun
johtoryhmän työpajaa

10

Teemoihin
keskittyvää työpajaa

Tuottavuustoimenpiteitä ideoitiin työpajoissa sekä palvelukohtaisesti että koko organisaatiolle yhteisesti

Koko organisaation tuottavuuskohteet

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut

Koti- ja asumispalvelut

Laaja-alainen sosiaali- ja terveystieteiden keskus

Sairaalapalvelut

Pelastustoimi ja ensihoito

1 Digitalisaation ja sähköisten palveluiden vauhdittaminen

- Sähköinen ajanvaraus, neuvonta ja asiakasohjaus
- Ennaltaehkäisy, itsearviointit, ja omahoidon työkalut
- Etävastaanotot ja –konsultaatiot
- Kotiin vietävät teknologiat
- Ammattilaistyökalut, hallinto ja ICT-tietohallinto

2 Hoitopolut ja integraatio vastuualueiden välillä, toimintamallit

- Asiakasohjaus, neuvonta ja segmentointi
- Palvelurakenne ja palveluiden verkosto
- Integraatio, hoito ja palvelupolut
- Saatavuus ja saavutettavuus

3 Konsernipalveluiden toimintamallin tehostaminen

- Ostopalvelut, hankinnat ja sopimukset
- Tilat ja kiinteistöt (palveluverkko)
- Yhteistyö ja kumppanuudet (esim. YTA ja oppilaitokset)
- Palvelutuotannon tukipalvelut (ruokapalvelut, puhtauspalvelut, välinehuolto, hankinta ja logistiikka)

4 Henkilöstövoimavarojen paras mahdollinen käyttö

- Johtaminen ja johtamisjärjestelmä
- Henkilöstön saatavuus ja resursointi
- Työhyvinvointi (esim. poissaolot ja työkyky)
- Osaaminen ja ammattitaito

5 Talouden suunnittelu, seuranta ja raportointi

- Talousraportointi ja tiedolla johtaminen
- Ennustaminen ja budjetointi

Nykytilaan, keskeisiin haasteisiin ja tunnistettuja toimenpiteitä mukailten muodostettiin viisi kärkiteemaa tuottavuudelle

Kärkiteemat	Keskeinen sisältö	Kustannushyötyjen potentiaali 2023 – 2026
1. palvelukanavien ja palveluverkoston tavoitteellinen uudistaminen	<ul style="list-style-type: none"> Tavoitetila eri toimintojen välillä tulee kirkastaa ja sen myötä johtaa palveluiden verkoston muutosta tukemaan kustannustehokkaiden palvelumuotojen käyttöönottoa palvelutuotannossa 	14 – 32 m€
2. Ikäntyneiden palvelurakenteen muutoksen tuen vahvistaminen	<ul style="list-style-type: none"> Toimenpiteitä palvelurakenteen muutokseen on jo laajasti käynnissä, mutta suhteessa riskeihin sekä tarpeen kasvuun muutosta tulee vauhdittaa ja varmistaa sen onnistuminen 	3 – 14 m€ (verrokkien nykyrakenteeseen) ja 11 – 17 m€ (kustannuskasvusta)
3. Henkilöstön pitovoimatekijöiden kokonaisvaltainen uudistaminen	<ul style="list-style-type: none"> Keskeistä pitovoiman vahvistaminen kokonaisvaltaisesti toimintamalleja ja henkilöstörakennetta uudistamalla 	5 – 10 m€
4. Hankintojen ja ostojen strateginen hyödyntäminen	<ul style="list-style-type: none"> Nykyiset sopimukset tulee käydä läpi, päällekkäisyydet karsia sekä suunnitella hankinnat entistä strategisemmin hva:n mittakaavaetuja hyödyntäen 	15 – 30 m€
5. Tietohallinnon uudistaminen ja tiedolla johtamisen vahvistaminen	<ul style="list-style-type: none"> Tietojärjestelmien yhdistäminen, uusiminen ja kehittäminen. Ennakoiva, koko hyvinvointialuetta koskevan raportoinnin sekä tiedolla johtamisen mahdollistaminen 	Ei suoria kustannusvaikutuksia
		Yhteensä 48 – 103m€

Kärkiteemat tukevat hyvinvointialuestrategian tavoitteita ja menestystekijöitä

Tuottavuusohjelman kärkiteemat

1. Palvelukanavien ja palveluverkoston tavoitteellinen uudistaminen

2. Ikääntyneiden palvelurakenteen muutoksen tuen vahvistaminen

3. Henkilöstön pitovoimatekijöiden kokonaisvaltainen uudistaminen

4. Hankintojen ja ostojen strateginen hyödyntäminen

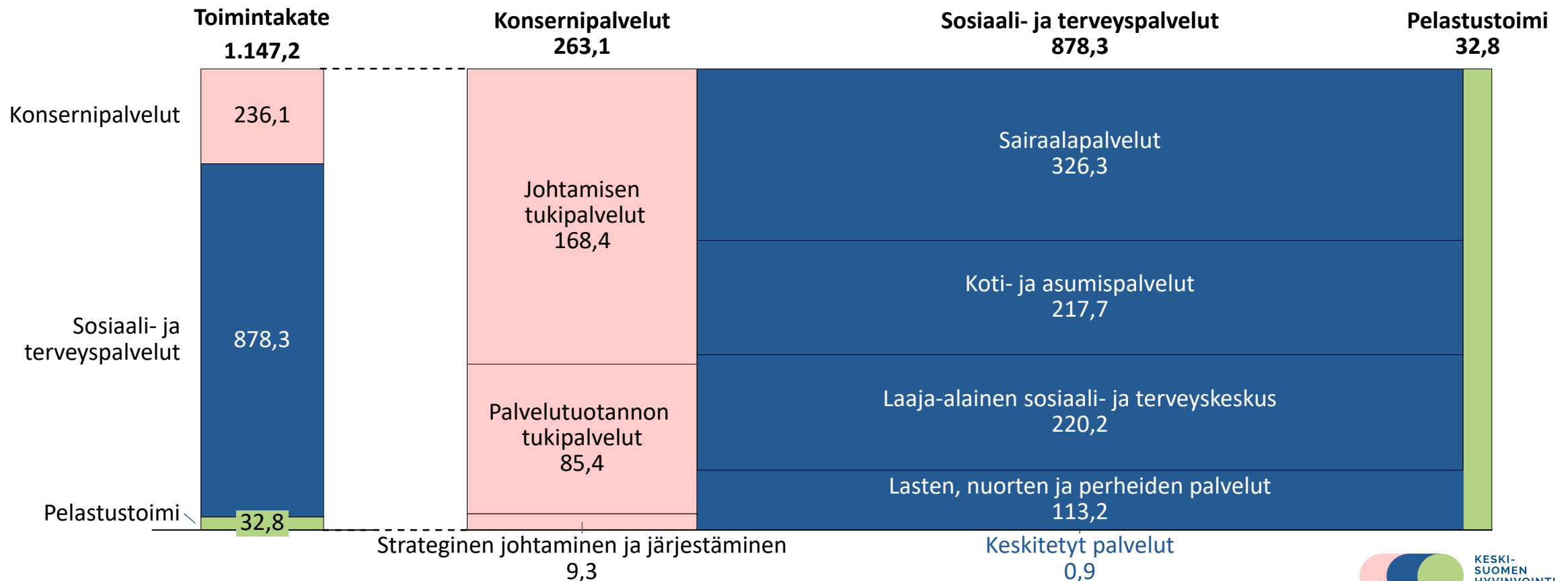
5. Tietohallinnon uudistaminen ja tiedolla johtamisen vahvistaminen

2. Talouden ja toiminnan nykytila

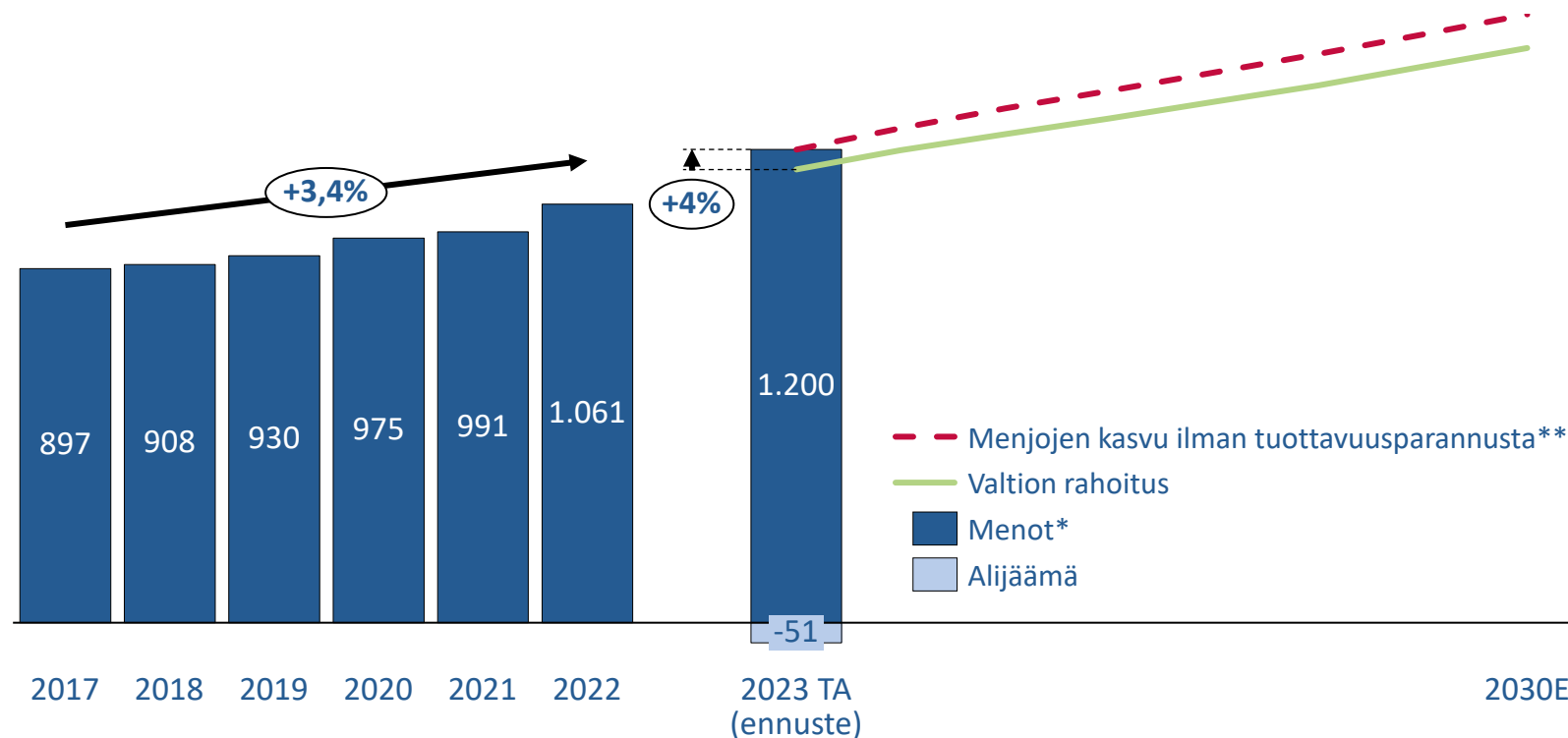
Hyvinvointialueen ennustettu toimintakate vuonna 2023 on 1147,2 M€ – sosiaali- ja terveystoiminta on toimintakatteeltaan suurin

Hyvinvointialueen toimintakate toimialueittain, 2023, M€

Hyvinvointialueen talous 2023 on arvioilta 51 m€ alijäämäinen ja vaatii merkittäviä toimenpiteitä tuottavuuden parantamiseksi

Arvio hyvinvointialueen rahoituksen ja kustannusten kehityksestä, 2017-2030€, miljoonaa euroa

Huomiot
<ul style="list-style-type: none"> Menot (nettokäyttökustannukset) ovat kasvaneet historiassa n. 3,4 % vuositaitia Talousarvion helmikuun ennusteen mukaan vuonna 2023 menot ovat n. 4 % rahoitusta suuremmat ja talous on n. 51 miljoonaa euroa alijäämäinen Alijäämän kattaminen vuoden 2025 loppuun mennessä vaatii merkittäviä tuottavuustoimenpiteitä Keskeistä on hyvinvointialueen menojen rakenteellinen sopeuttaminen valtion rahoituksen raameihin

*Menot = nettokäyttökustannukset; sisältää toimintakatteen, rahoitustulot- ja menot (netto) sekä poistot

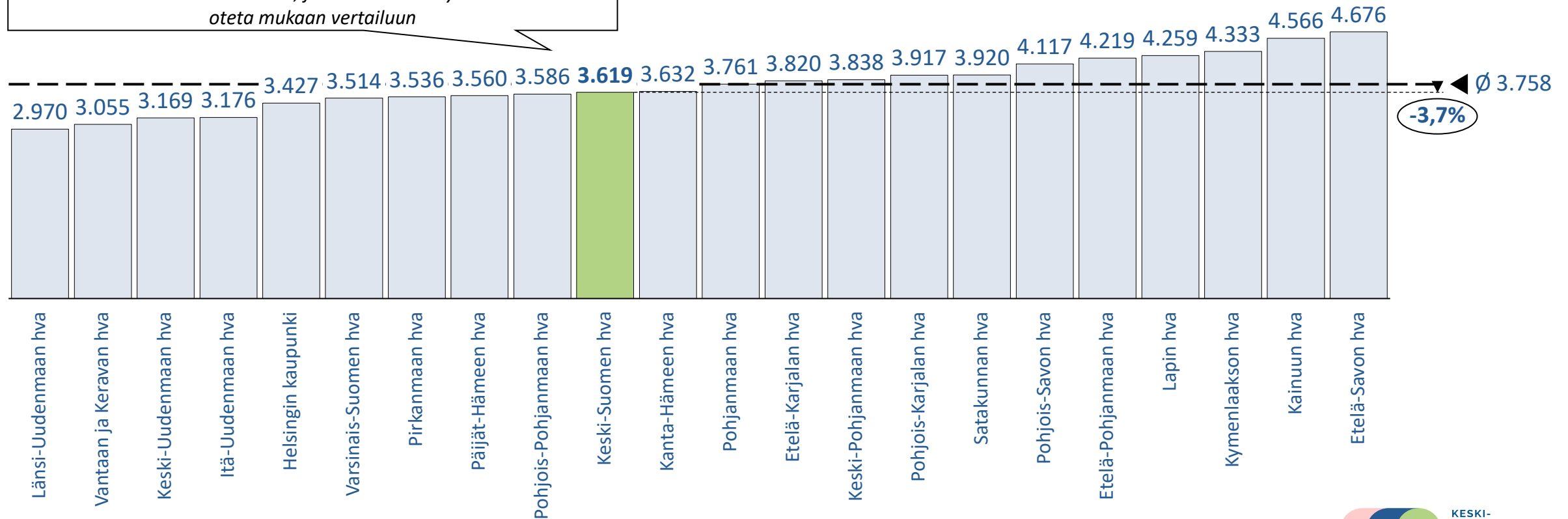
** Arvioitu suhteessa vuoden 2023 tasossa suhteessa talousarvion helmikuun ennusteen poikkeamaan sekä historialliseen kasvuun

Lähde: THL (2017-2021), Talousarvio (2023-2025), Helmikuun kuukausiraportti, VM: hyvinvointialueiden rahoituslaskelmat (4.4.2023)

Keski-Suomen sosiaali- ja terveystoiminnan asukaskohtaiset kustannukset ovat 3,7% jo nykyisellään hyvinvointialueiden keskiarvoa alhaisemmat

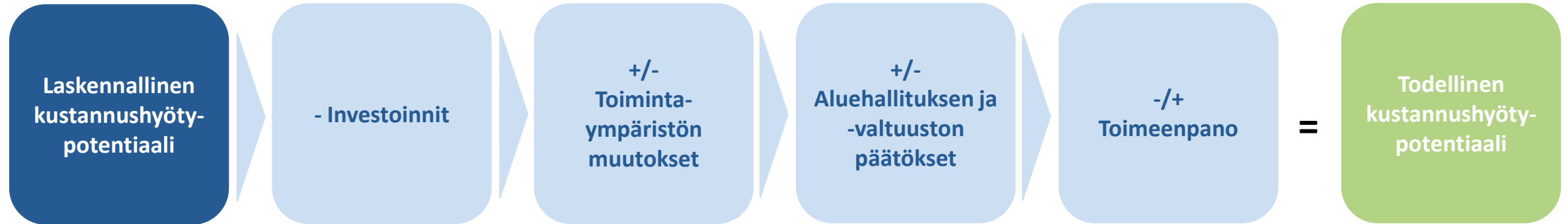
Sosiaali- ja terveystoiminnan nettokäyttökustannukset, 2021, euroa / asukas

Vain neljällä hyvinvointialueella asukaskohtaiset sote-kustannukset ovat Keski-Suomea alhaisemmat, jos HUS-alueen hyvinvointialueita ei oteta mukaan vertailuun

Laskennallista kustannushyötypotentiaalia on arvioitu suhteessa verrokki-hyvinvointialueisiin, todelliseen potentiaaliin vaikuttavat monet tekijät

Vaikuttavat tekijät

- Verrokkien valinta (rajattu pois HUS-hva-alueet, vertailu parhaaseen neljännekseen)
- Tarkastellut kustannukset (netto- ja, tarvevakioidut kustannukset)
- Kustannusten allokoinnin yhdenmukaisuus

Esim.

- Digitaaliset palvelut
- Henkilöstön määrä / osaaminen

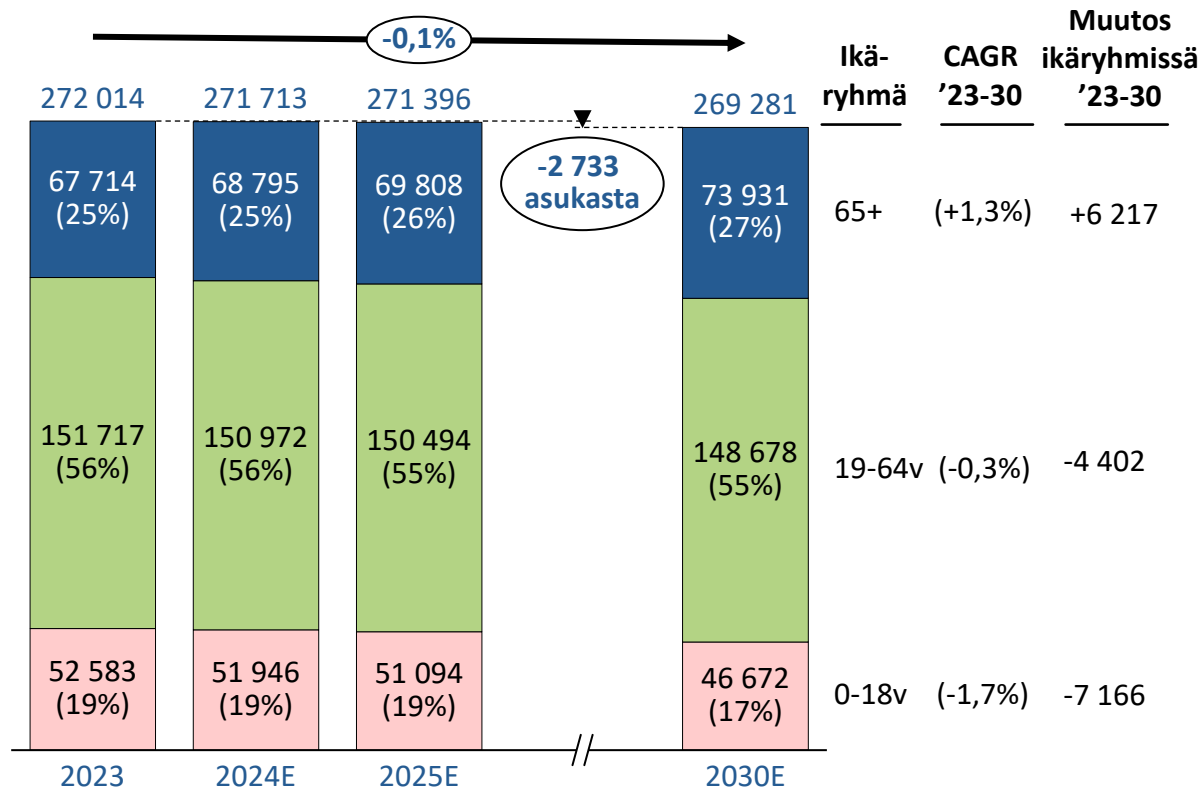
- Väestön ja palvelutarpeen kehitys
- Palkkakehitys
- Lakimuutokset
- Henkilöstön saatavuus
- Ostopalveluiden saatavuus / kilpailutilanne

- Yleensä hidastavia (alueelliset ja poliittiset jännitteet)
- Merkittävät päätökset kuten investoinnit sairaalaan tai potilastietojärjestelmään

- Johtaminen
- Muutosvastarinta (henkilöstö tai asiakkaat)
- Viivästyksset esim. digihankinnoissa
- Muutokseen valmisteluun varattu liian vähän resursseja esim. koulutukseen

Muutokset väestörakenteessa ja palvelutarpeen kehityksessä tulevaisuudessa tulee huomioida palveluiden kehittämistyössä

Hyvinvointialueen ennustettu väestönkehitys 2023-2030, asukasta

Sote-palveluiden vastuualueet	Palveluntarpeeseen vaikuttava väestön kehitys	Väestöpohjan kehitys	Muut huomiot
Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	<ul style="list-style-type: none"> Lasten ja nuorten määrän kehitys 	→	<ul style="list-style-type: none"> Lanupe-palveluiden tarjontaa tulee seurata ennakoivasti ja tunnistaa hyvissä ajoin, miten järjestelmää tulisi kehittää
Koti- ja asumispalvelut	<ul style="list-style-type: none"> Ikääntyneiden määrän kehitys 	→	<ul style="list-style-type: none"> Tärkeää ikääntyneiden palvelurakenteen kehittäminen
Laaja-alainen sosiaali- ja terveyskeskus	<ul style="list-style-type: none"> Väestön kokonaismäärän kehitys Ikääntyneiden määrän kehitys 	→	<ul style="list-style-type: none"> Väestön kokonaismäärän lasku laskee palveluita käyttävää kokonaismäärää Ikääntyneet käyttävät kuitenkin suhteellisesti enemmän palveluita (esim. monisairaat), mikä osaltaan kasvattaa kysyntää
Sairaala-palvelut	<ul style="list-style-type: none"> Väestön kokonaismäärän kehitys Ikääntyneiden määrän kehitys 	→	<ul style="list-style-type: none"> Tärkeää erityisesti integraation ja kustannustehokkaiden toimintamallien vahvistaminen

3. Keskeiset toimenpiteet ja kärkiteemat

Haastatteluiden sekä laajan työpajatyöskentelyn myötä tunnistettiin uusistumis- ja tuottavuustoimenpiteitä viiteen keskeiseen teemaan

Ensivaiheessa kerättiin tuottavuustoimenpiteitä ennalta tunnistettuihin teemoihin liittyen...

...jotka kategorisoitiin perustuen toimenpiteen tyyppiin ja vaikutuksiin...

...joiden pohjalta arvioitiin vaikutuksia ja tunnistettiin uudistumisen ja tuottavuuden kärkiteemat

- 1 Digitalisaation ja sähköisten palveluiden vauhdittaminen
- 2 Hoitopolut ja integraatio vastualueiden välillä, toimintamallit
- 3 Konsernipalveluiden toimintamallin tehostaminen
- 4 Henkilöstövoimavarojen paras mahdollinen käyttö
- 5 Talouden suunnittelu, seuranta ja raportointi

Toimenpidekategoria Kuvaus

Kustannusten karsiminen

- Lyhyen tähtäimen säästötoimenpiteet, joilla pystytään suoraan vähentämään kustannuksia
- Säästöt realisoituvat vuodessa

Tuottavuuden parantaminen

- Keskipitkän tähtäimen palvelurakenteelliset ja toiminnalliset muutokset
- Tuottavuus paranee 1-3 vuodessa

Uudistuminen

- Toimenpiteet, jotka mahdollistavat mm. palveluiden laadun ja yhteistyön parantamisen
- Ei suoria kustannusvaikutuksia

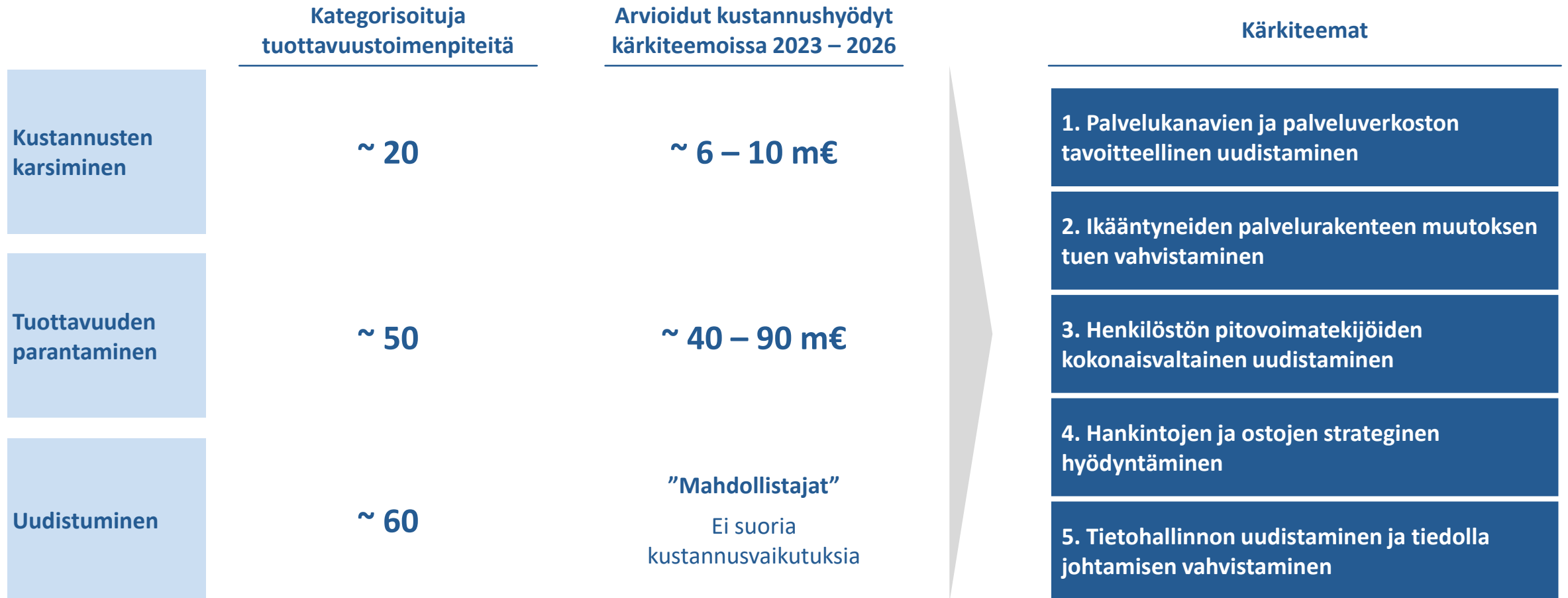
Uudistumis- ja tuottavuustoimenpiteet: tuottavuuden parantaminen

Uudistumis- ja tuottavuustoimenpiteet	Kehittämisen tyyppi	Kuvaus toimenpiteistä ja vaikutuksista	Kustannushyöty-potentiali
Ikäryhmien palvelukentän laajentaminen	Koti- ja asumispalvelut	Ikäryhmien palvelukentän laajentaminen. Palkkojen ja vuorokauden laajentaminen n. 32% vuoteen 2027 asti.	🌟
Kotihoidon palveluiden ja rakenteiden laajentaminen	Koti- ja asumispalvelut	Kotihoidon palveluiden laajentaminen. Palkkojen ja vuorokauden laajentaminen n. 18% vuoteen 2027 asti.	🌟
Ohjaus- ja palveluiden tavoitteellisen laajentaminen	Koti- ja asumispalvelut	Ohjaus- ja palveluiden tavoitteellisen laajentaminen. Palkkojen ja vuorokauden laajentaminen n. 18% vuoteen 2027 asti.	🌟
Ei-ohjaus- ja kotona-asumisen teknologian laajentaminen	Koti- ja asumispalvelut	Ei-ohjaus- ja kotona-asumisen teknologian laajentaminen. Palkkojen ja vuorokauden laajentaminen n. 18% vuoteen 2027 asti.	🌟
Ikäryhmien kotiin-välittömien palveluiden laajentaminen	Koti- ja asumispalvelut	Ikäryhmien kotiin-välittömien palveluiden laajentaminen. Palkkojen ja vuorokauden laajentaminen n. 18% vuoteen 2027 asti.	🌟
Myös asumispalveluina kotona-asumisen tuen vahvistaminen	Koti- ja asumispalvelut	Myös asumispalveluina kotona-asumisen tuen vahvistaminen. Palkkojen ja vuorokauden laajentaminen n. 18% vuoteen 2027 asti.	🌟
Erityisryhmien asumispalveluiden laajentaminen	Koti- ja asumispalvelut	Erityisryhmien asumispalveluiden laajentaminen. Palkkojen ja vuorokauden laajentaminen n. 18% vuoteen 2027 asti.	🌟
Kotona-asumisen palveluiden laajentaminen	Koti- ja asumispalvelut	Kotona-asumisen palveluiden laajentaminen. Palkkojen ja vuorokauden laajentaminen n. 18% vuoteen 2027 asti.	🌟
Ikäryhmien ennaltaehkäisevien palveluiden vahvistaminen	Koti- ja asumispalvelut	Ikäryhmien ennaltaehkäisevien palveluiden vahvistaminen. Palkkojen ja vuorokauden laajentaminen n. 18% vuoteen 2027 asti.	🌟
Ikäryhmien ennaltaehkäisevien palveluiden vahvistaminen	Koti- ja asumispalvelut	Ikäryhmien ennaltaehkäisevien palveluiden vahvistaminen. Palkkojen ja vuorokauden laajentaminen n. 18% vuoteen 2027 asti.	🌟

Kärkiteemat, keskeinen sisältö ja arvio kustannushyötyjen potentiaalista

Kärkiteemat	Keskeinen sisältö	Kustannushyötyjen potentiaali 2023–2026
1. Palveluiden verkoston tavoitteellinen uudistaminen	• Tavoitteellisen toimintamallin avulla tulee kirkastaa ja sen myötä johtaa palveluiden verkoston muutosta (uudistaa) kustannustehokkaasti palvelukentän laajentamisen ja palvelukentän laajentamisen.	14 – 32 m€
2. Ikäryhmien palvelukentän muutoksen tuen vahvistaminen	• Toimenpiteitä palvelukentän muutoksen ja johtamisen tukemiseksi, mutta suhteessa ikäryhmien vähenemiseen ja vuorokauden laajentamiseen.	3 – 14 m€ (verrokkien myyräkalenttiin) ja 11 – 17 m€ (kustannusvastusta)
3. Henkilöstön pitovoimallisuuden ja osaamisen vahvistaminen	• Keskeistä pitovoiman vahvistaminen kokonaisvaltaisesti toimintamallilla ja henkilöstöpolulla.	5 – 10 m€
4. Hankintojen ja oston strategien hyödyntäminen	• Myydyt sopimukset tulee käydä läpi, päälekkäisyyden karsinta sekä suorittamattomien sopimusten lopettaminen ja mittakaavasta hyödyntäminen.	15 – 30 m€
5. Tietohallinnon uudistaminen ja tiedolla johtamisen vahvistaminen	• Tietojärjestelmien yhdistäminen, uusiminen ja kehittäminen ja ennaltaehkäiseviä työvälineitä koskevan raportoinnin sekä tiedolla johtamisen mahdollistaminen.	Ei suorita kustannusvaikutuksia
Yhteensä 48 – 103m€		

Nykytilan, tunnistettujen toimenpiteiden, sekä arvioidun kustannushyöty-potentiaalin perusteella tunnistettiin viisi keskeistä kärkiteemaa

Yhteenveto kärkiteemojen keskeisimmistä toimenpiteistä

Kärkiteema	Tuottavuustoimenpiteet	Kohdistuminen HVA:lla	Kuvaus toimenpiteistä ja vaikutuksista
1. Palvelukanavien ja palveluverkoston tavoitteellinen uudistaminen	Digipalveluiden hva-tasoinen käyttöönotto	Laaja-alainen sosiaali- ja terveyskeskus	Digipalveluiden käyttöön ottaminen laajasti kaikissa sote-palveluyksiköissä
	Palvelurakenteen ja lähetekriteereiden yhtenäistäminen	Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	Palvelurakenteen keventäminen lähetekriteerien yhtenäistämällä vahvistaen ohjausta kevyempiin palveluihin (esim. avo- ja ennaltaehkäisevät palvelut)
	Palveluverkkotarkastelu kokonaisuutena	Palvelutuotannon yhteiset	Fyysisten, liikkuvien ja digipalveluiden keskinäissuhteen ja tavoitetilan asettaminen
2. Ikääntyneiden palvelurakenteen muutoksen tuen vahvistaminen	Ympäri vuorokautisen palveluasumisen keventäminen	Koti- ja asumispalvelut	Peittävyuden sopeuttaminen noin 7-prosenttiin ikääntyneen väestön määrän kasvaessa merkittävästi esim. kapasiteettia kasvattamatta.
	Ikääntyneiden laitoshoidon purku	Koti- ja asumispalvelut	Ikääntyneiden palvelurakenteen keventäminen. Purku aloitettu jo. Vuositasolla laitospaikkamäärän vähentäminen n. 32/v vuoteen 2027 asti
	Kotihoidon peittävyuden ja rakenteen sopeuttaminen	Koti- ja asumispalvelut	Peittävyudessa isoja alueellisia eroja ja rakennetta voisi keventää merkittävästi. Arviolta n. 18% pärjäisi kevyemmällä palvelulla ilman säännöllistä asiakkuutta
3. Henkilöstön pitovoimatekijöiden kokonaisvaltainen uudistaminen	Keskitetty henkilöstöresurssin hallinta	Koko hva	Määritellään henkilöstöresurssien keskittämisen periaatteet ja luodaan hallintamalli
	Keskitetty sijaishankinta, varahenkilöstö ja sijaisten vakinaistaminen	Koko hva	Kootaan olemassa olevat sijaishankinnan ja varahenkilöstön prosessit ja luodaan periaatteet niiden keskitettyyn hallintaan
	Työsuhteiden kehittäminen ja uusiminen	Koko hva	Kiinnitetään huomiota olemassa olevan työvoiman tarpeisiin ja kehitetään työnantaja-työntekijä suhdetta
4. Hankintojen ja ostojen strateginen hyödyntäminen	Siirtyneiden sopimusten kriittinen arviointi	Koko hva	Sopimusten sisältöjen tarkastaminen ja arvio siitä hyödynnetäänkö sopimuksia täysimääräisesti. Päälekkäisten töiden karsiminen.
	Ostojen seuranta ja sopimusten ohi ostojen välttäminen	Koko hva	Ohjeet ja seuranta ostosopimusten noudattamiseen sopimusten ohi ostojen välttämiseksi Ostolaskujen käsittelymallin uudistaminen / keskittäminen ja robotiikan hyödyntäminen
	Hankintojen ohjeistusten selkiytyminen ja seuranta	Koko hva	Selkeät ohjeet esim. hankinnoille - mitä siirtyneitä sopimuksia hyödynnetään, missä lähdetään hakemaan uusia sopimuksia. Sopimusten ohi ostojen välttäminen
5. Tietohallinnon uudistaminen ja tiedolla johtamisen vahvistaminen	Muutosten kustannusten seurantamallin luominen	Koko hva	Luodaan suunniteluille toiminnan muutoksille selkeät euromääräiset tavoitteet ja päivittyvä seuranta tavoitteiden toteutumisen etenemisestä
	Hyödynnetään asiakas- ja potilastietojärjestelmän potentiaali	Koko hva	Luodaan rakenteet ja ohjeistukset järjestelmän ominaisuuksien kattavaan käyttöön. Raportointijärjestelmät toimimaan, manuaalisen työn minimointi
	Tietojohtamisen jalkauttaminen yksiköiden arjen tasolle	Koko hva	Tuodaan tieto palveluista ja kohderyhmistä operatiivisen toiminnan johtamisen tueksi. Osallistetaan käytännön työtä tekevät mittaristojen määrittelyyn

Kärkiteemat on muodostettu haastatteluissa ja työpajoissa tuotetusta tiedosta

Kärkiteemaa perustelevat keskeiset havainnot

- Palveluiden verkostossa paljon erilaisia toimijoita ja toimintamalleja
  - Digipalvelujen, fyysisten ja liikkuvien palvelujen suhde ja tavoitetila ei riittävän selkeää
  - Palvelujen uudistuminen vaatii toiminnan profiloitua, tavoitteiden asettamista ja pilotointia
- Ikääntyneiden osuus väestössä kasvaa rasittaen jo ennestään raskasta palvelurakennetta
  - Asumis-, kotihoito- ja tukipalvelut vaativat sopeuttamista
  - Palvelurakennetta voidaan keventää yhdenmukaistamalla ja tehostamalla asiakas- ja palveluohjausta
- Henkilöstörakenne ei vielä kokonaisuudessa tiedossa (esim. osaaminen ja varahenkilöstön käyttö)
  - Varahenkilöstön käyttö ei ole systemaattista ja kustannustehokasta
  - Tarve henkilöstörakenteen suunnittelulle, osaamisen kohdentamiselle ja kehittämiselle pitovoimatekijöiden vahvistamiseksi
- Siirtymässä ostopalveluiden jatkuvuus pyritty turvaamaan ja sopimukset siirtyneet hvalle sellaisenaan, ei riittävän yhtenäistä näkemystä sopimusten sisällöistä
  - Ostopalvelusopimukset edellyttävät läpikäyntiä, päällekkäisyyksien tunnistamista ja tarpeen mukaista yhtenäistämistä
  - Tuotantotapa-analyyysien ja strategisten hankintamallien suunnittelu ja käyttöönotto keskeisinä toimenpiteinä tuottavuuden parantamiselle mittakaavaedut huomioiden
- HVA yhdistymisen myötä tietojärjestelmiä jäänyt kuntiin, mikä aiheuttaa päällekkäisiä kustannuksia
  - Palvelujen katvekohtien tunnistamiseksi ja kustannusrakenteen keventämiseksi tarvitaan ajantasaista tietoa mm. hoitovajeessa olevista potilaista

Kärkiteemat

1. Palvelukanavien ja palveluverkoston tavoitteellinen uudistaminen

2. Ikääntyneiden palvelurakenteen muutoksen tuen vahvistaminen

3. Henkilöstön pitovoimatekijöiden kokonaisvaltainen uudistaminen

4. Hankintojen ja ostojen strateginen hyödyntäminen

5. Tietohallinnon uudistaminen ja tiedolla johtamisen vahvistaminen

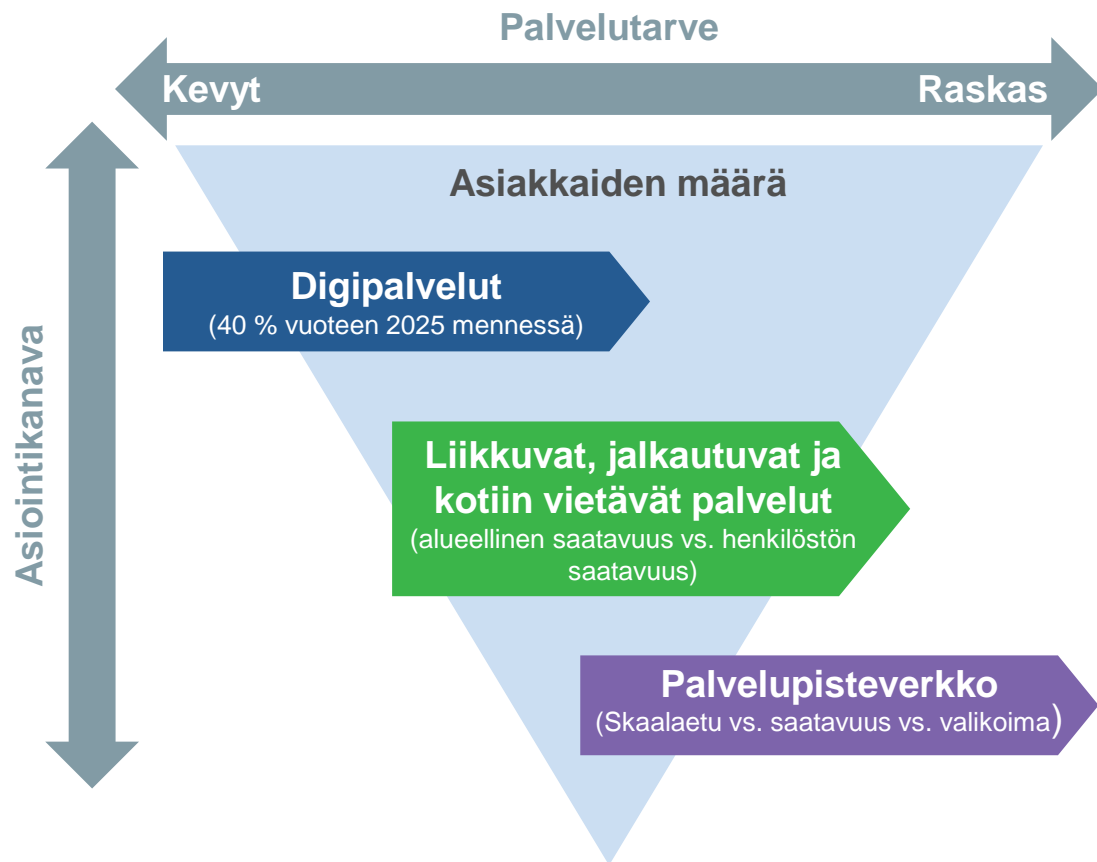
Kärkiteemat, keskeinen sisältö ja arvio kustannushyötyjen potentiaalista

Kärkiteemat	Keskeinen sisältö	Kustannushyötyjen potentiaali 2023 – 2026
1. Palvelukanavien ja palveluverkoston tavoitteellinen uudistaminen	<ul style="list-style-type: none"> Tavoitetila eri toimintojen välillä tulee kirkastaa ja sen myötä johtaa palveluiden verkoston muutosta tukemaan kustannustehokkaiden palvelumuotojen käyttöönottoa palvelutuotannossa	14 – 32 m€
2. Ikäntyneiden palvelurakenteen muutoksen tuen vahvistaminen	<ul style="list-style-type: none"> Toimenpiteitä palvelurakenteen muutokseen on jo laajasti käynnissä, mutta suhteessa riskeihin sekä tarpeen kasvuun muutosta tulee vauhdittaa ja varmistaa sen onnistuminen	3 – 14 m€ (verrokkien nykyrakenteeseen) ja 11 – 17 m€ (kustannuskasvusta)
3. Henkilöstön pitovoimatekijöiden kokonaisvaltainen uudistaminen	<ul style="list-style-type: none"> Keskeistä pitovoiman vahvistaminen kokonaisvaltaisesti toimintamalleja ja henkilöstörakennetta uudistamalla	5 – 10 m€
4. Hankintojen ja ostojen strateginen hyödyntäminen	<ul style="list-style-type: none"> Nykyiset sopimukset tulee käydä läpi, päällekkäisyydet karsia sekä suunnitella hankinnat entistä strategisemmin hva:n mittakaavaetuja hyödyntäen	15 – 30 m€
5. Tietohallinnon uudistaminen ja tiedolla johtamisen vahvistaminen	<ul style="list-style-type: none"> Tietojärjestelmien yhdistäminen, uusiminen ja kehittäminen. Ennakoiva, koko hyvinvointialuetta koskevan raportoinnin sekä tiedolla johtamisen mahdollistaminen	Ei suoria kustannusvaikutuksia
		Yhteensä 48 – 103m€

1. Palvelukanavien ja palveluverkoston tavoitteellinen uudistaminen

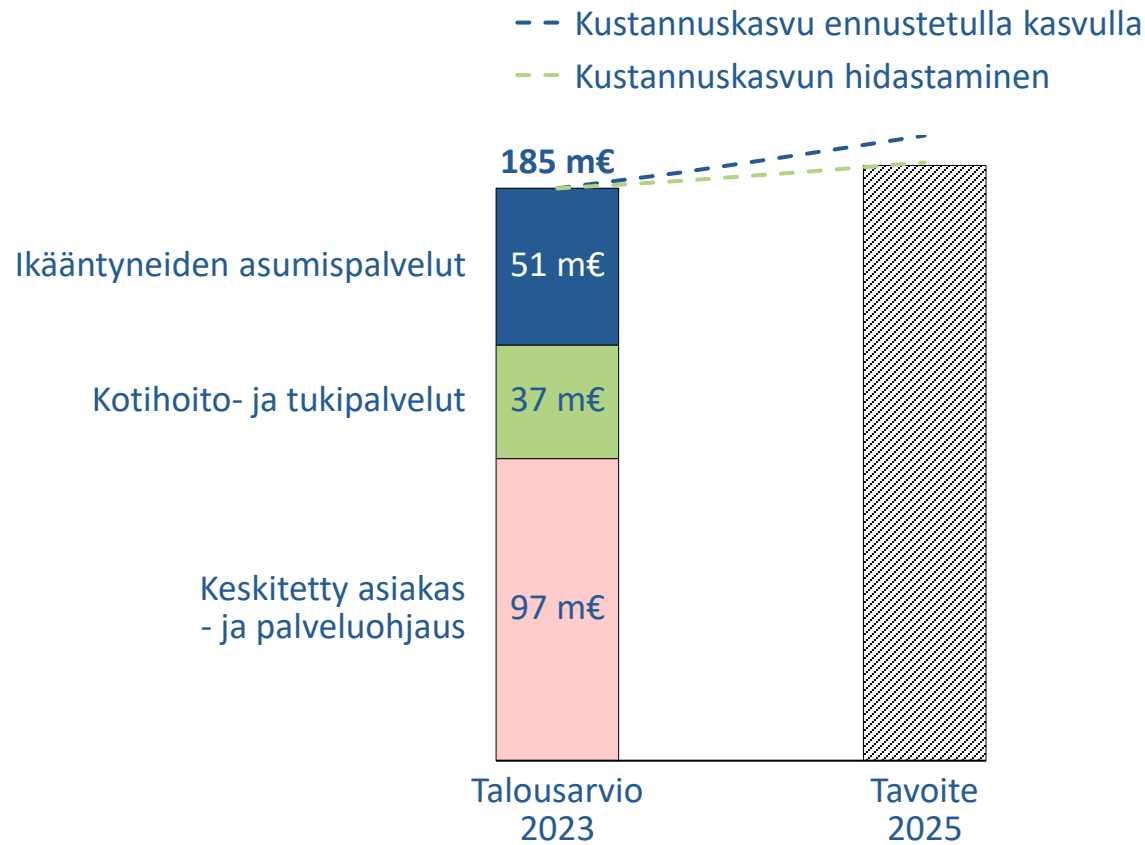
Havainnollistava esimerkki mahdollisen palveluverkoston viitekehuksesta

<p>Nykytila ja kehitystarpeet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pirstaleinen lähtökohta: paljon erilaisia toimijoita ja toimintamalleja palveluiden verkostossa • Fyysisten, liikkuvien ja digipalveluiden suhde ja tavoitetila toisiinsa ei riittävän selkeä tuottavuuden edistämiseksi • Tavoitetila eri toimintojen välillä tulee kirkastaa ja sen myötä johtaa palveluiden verkoston muutosta tukemaan kustannustehokkaiden palvelumuotojen käyttöönottoa
<p>Tuottavuuskohteita</p>	<p>Digipalvelut</p> <ul style="list-style-type: none"> • OmaKS laajentaminen koko hva:lle ja implementointi pysyvästi toimintaan • Valikoitujen digitaalisten hoitopolkujen pilotointi ja käyttöönotto • Henkilöstön tukeminen ja muutoksen johtaminen digipalveluiden käyttöönotossa
	<p>Liikkuvat, jalkautuvat ja kotiin vietävät palvelut</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteiden asettaminen suhteessa saatavuuteen ja saavutettavuuteen • Lisääminen ja pilotointi valikoiduissa palveluissa (esim. suun th, jalkautuvat vastaanottopalvelut)
	<p>Palvelupisteverkko</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toimipisteiden profilointi ja tarjottavien palveluiden määrittely tarpeen pohjalta • Toimipisteverkon suhteuttaminen profiiliin ja toimintamallien tavoitetilaan perustuen

2. Ikääntyneiden palvelurakenteen muutoksen tuen vahvistaminen

Havainnollistava esimerkki palvelurakenteen muutoksen kustannusvaikutuksista

Nykytila ja kehitystarpeet	
	<ul style="list-style-type: none"> • Palvelurakenne ja peittävyys verrokkihyvinvointialueisiin nähden raskas • Palvelutarve kasvaa lähivuosina merkittävästi alueen väestön ikääntymisen myötä • Talousarviossa 2023 osoitettu kehyssopeutus 12M€, sopeutuksen läpivienti tunnistettu keskeiseksi riskikohdaksi • Toimenpiteitä palvelurakenteen muutokseen on jo laajasti käynnissä, mutta suhteessa riskeihin sekä tarpeen kasvuun muutosta tulee vauhdittaa ja varmistaa sen onnistuminen
Tuottavuuskohteita	
Asumispalvelut	<ul style="list-style-type: none"> • Laitoshoidon purku • Ympäri vuorokautisen asumisen sopeuttaminen • Yhteisöllisen asumisen laajentaminen
Kotihoito- ja tukipalvelut	<ul style="list-style-type: none"> • Säännöllisen kotihoidon peittävyys ja rakenteen sopeuttaminen • Kotona-asumisen tuen vahvistaminen (esim. teknologiat)
Asiakas- ja palveluohjaus	<ul style="list-style-type: none"> • Omais- ja perhehoidon tavoitteellinen lisääminen • Asiakasohjauksen toimintamallien ja kriteerien yhdenmukaistaminen

3. Henkilöstön pitovoimatekijöiden kokonaisvaltainen uudistaminen

Havainnollistava esimerkki pitovoimatekijöiden kustannusvaikutuksista

Henkilöstön pitovoimatekijöitä

- Yhtenäinen organisaatiokulttuuri ja työyhteisöt
- Osaamisen vastaaminen työnkuviin
- Henkilöstön kehityksen ja koulutuksen tukeminen
- Ammatillista kehitystä tukevien urapolkujen rakentaminen
- Johtamisen periaatteiden määrittely
- Jaksamista tukeva lähiesihenkilötyö
- Työkykyisyyden edistäminen ja toimiva arki
- Työtä tukevat resursointi- ja tuotannonohjausmenetelmät

Henkilöstökuluissa tavoiteltavat vaikutukset

- Sairaspoissaolojen väheneminen
- Varahenkilöstön kulujen väheneminen
- Henkilöstörakenteen allokointi kustannustehokkaammin

Nykytila ja kehitystarpeet

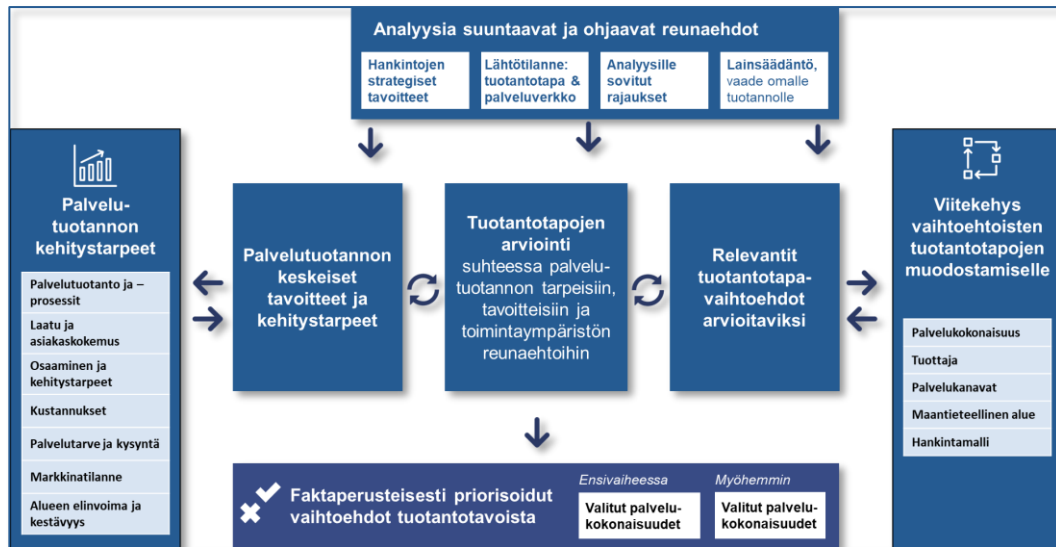
- Henkilöstörakenne ei vielä kokonaisuudessa tiedossa (esim. osaaminen ja varahenkilöstön käyttö)
- Tarve henkilöstörakenteen suunnittelulle, osaamisen kohdentamiselle ja kehittämiselle hva:n uusilla toimintamalleja tukevaksi
- Varahenkilöstön käyttö ei ole systemaattista ja kustannustehokasta
- **Keskeistä pitovoiman vahvistaminen kokonaisvaltaisesti toimintamalleja ja henkilöstörakennetta uudistamalla**

Tuottavuuskohteita

- Joustavien työratkaisujen kehittäminen elämäntilanteen mukaan
- Etätyökulttuurin suunnittelu digitaalisten palveluiden vahvistamisessa
- Keskitetyn varahenkilöstön ja työvuorosuunnittelun arviointi ja suunnittelu
- Osaamisen kehittämisen integrointi osaksi työtä ja työssäoppimisen malleja
- Lähiesimiestyön tukeminen ja esimiestyön prosessien kehittämien (esim. tiedolla johtamisen vahvistaminen)
- Tukipalvelujen järjestäytyminen vahvemmin palvelutuotannon henkilöstön työn tueksi
- Muut toimenpiteet hyvinvointialueen yhteisen henkilöstökulttuurin muodostamiseksi

4. Hankintojen ja ostojen strateginen hyödyntäminen

Havainnollistava esimerkki hankintojen strategisesta suunnittelusta

Nykytila ja kehitystarpeet

- Siirtymässä ostopalveluiden jatkuvuus pyritty turvaamaan ja sopimukset siirtyneet hva:lle sellaisenaan, ei riittävän yhtenäistä näkemystä sopimusten sisällöistä
- Palveluiden ostot kooltaan merkittävät 491m€ (~40% toimintakatteesta)
- Tunnistettu tarve hankintojen yhtenäistämiseksi ja tuotantotapojen tarkastelulle tueksi oman tuotannon vahvistamiseen
- **Nykyiset sopimukset tulee käydä läpi, päällekkäisyydet karsia sekä suunnitella hankinnat entistä strategisemmin hva:n mittakaavaetuja hyödyntäen**

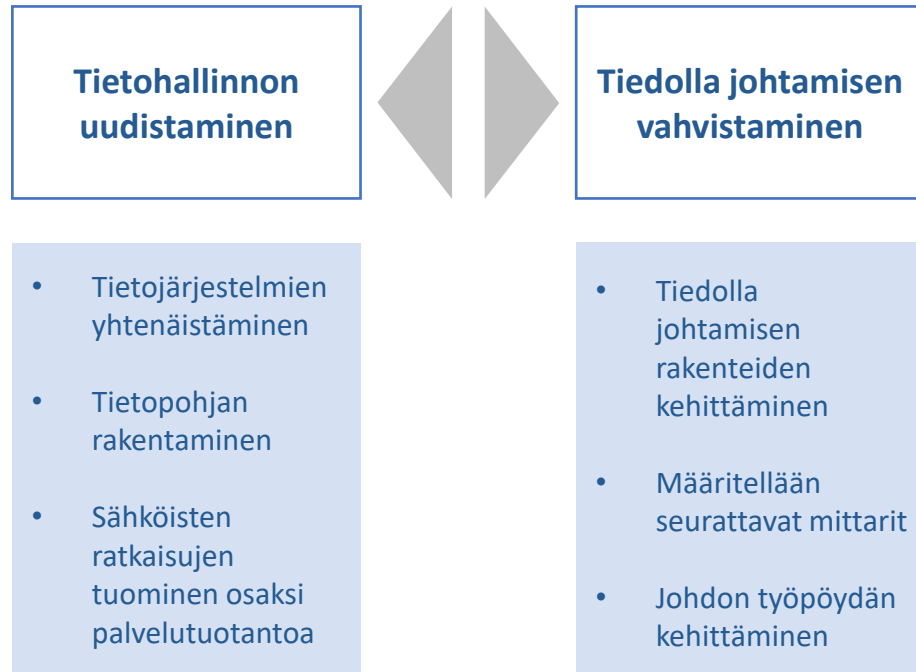
Tuottavuuskohteita

- Nykyisen sopimuskannan perusteellinen läpikäynti
- Sopimusten päällekkäisyyksien tunnistaminen ja turhien sopimusten karsinta (mitä jo itse tuotetaan)
- Kevyempien valikoitujen hankintojen neuvottelut ja kilpailutukset hva:n mittakaavaetuja hyödyntäen
- Tuotantotapa-analyytit haastavammista hankinnoista ja kumppanuuksien kartoittaminen (esim. YTA-tason hankinnat)
- Strategisten hankintamallien suunnittelu ja käyttöönotto (esim. monituottajamalli)
- Hankintoja ja ostoja tukevien tietojärjestelmien suunnittelu

5. Tietohallinnon uudistaminen ja tiedolla johtamisen vahvistaminen

Havainnollistava esimerkki tietohallinnon uudistamisesta ja tiedolla johtamisen vahvistamisesta

Arkkitehtuuri | Analytiikka | Raportointi | Johtaminen | Kulttuuri

Nykytila ja kehitystarpeet

- Digitaalinen sotokeskus on perustettu ja asiakas- ja potilastietojärjestelmien konsolidointi aloitettu
- HVA muutoksen myötä it-järjestelmiä jäänyt paljon kuntiin, mikä aiheuttaa ylimääräisiä kustannuksia
- HVA-tason tietoa kertynyt vasta hyvin lyhyen aikaa, tietopohjan rakentaminen kesken
- **Tarve tietohallinnon ja järjestelmien yhtenäistämiseen ja uudelleenjärjestelylle**
- **Tarvitaan toimivat sähköisen ajanvarauksen palvelut kaikissa palveluissa**

Tuottavuuskohteita

- Kehitetään johdon työpöytä ajantasaisen tiedon tuottamiseksi johtamisen tueksi
- Hyödynnetään dataa hoitovajeessa olevien potilaiden tunnistamiseksi ja määritellään riittävän hyvät keinot segmentoida asiakasryhmä
- Luodaan suunniteluille toiminnan muutoksille selkeät euromääräiset tavoitteet ja päivittyvä seuranta tavoitteiden toteutumisen etenemisestä
- Tuotetaan sähköiset ratkaisut palvelujen toimintaprosessien tarpeista ja tarpeisiin. Hoitopolkujen digitalisointi
- Sähköinen hakemus täydentävän toimeentulotuen käsittelyyn koko hyvinvointialueilla

Ehdotus hyvinvointialueiden toiminnan kehittämisen ja vakiinnuttamisen valtionavustuksen kohdentamisesta

Kärkiteemat	Kehittämiskohteet	Alustava Valtionavustuksen kohdentaminen
1. Palvelukanavien ja palveluverkoston tavoitteellinen uudistaminen	<ul style="list-style-type: none"> OmaKS digitaalisten palvelujen käyttöönoton laajentaminen koko hyvinvointialueelle	6,9 M€
2. Ikääntyneiden palvelurakenteen muutoksen tuen vahvistaminen	<ul style="list-style-type: none"> Kotihoidon toiminnanohjausjärjestelmä	5,9 M€
3. Henkilöstön saatavuuden turvaaminen veto- ja pitovoimaa vahvistaen	<ul style="list-style-type: none"> Toiminta-/organisaatiokulttuurin rakentaminen Henkilöstön kehittäminen ja työhyvinvoinnin tuki Hyvaks-akatemia esihenkilövalmennusohjelma Hyvinvointialueen tukirakenteiden luominen esihenkilötyölle Kansainvälisen työvoiman saatavuuden edistäminen ja sen vaatima omien työyhteisöjen tuki, myös itäisen yhteistyöalueen yhteisenä toimintana	2,2 M€
4. Hankintojen ja ostojen strateginen hyödyntäminen	<ul style="list-style-type: none"> Varastotoimintojen sujuvoittaminen ja tehostaminen Sopimushallinnan tuki, arviointityön toteutus	1,6 M€
5. Tietohallinnon uudistaminen ja tiedolla johtamisen vahvistaminen	<ul style="list-style-type: none"> Asiakastietojärjestelmän hankinta ja käyttöönotto siltä osin kun sitä ei muilla rahoituslähteillä rahoiteta Yhtenäisen PTJ-hankkeen edistäminen ja toteutus	2,6 M€
		19,2 M€

Valtionavustus toiminnan vakiinnuttamiseen ja kehittämiseen vuosina 2023-2025

- Hyvinvointialue on saanut valtionavustusta 19,2 M€. Valtionavustuksen käyttökohteet ja hyväksyttävät kustannukset on määritelty valtioneuvoston asetuksessa 433/2023.
- Asetuksen 3§ mukaan avustuksen saajat saavat käyttää avustusta muutos- ja tuottavuusohjelmaansa tai sitä vastaavaan ohjelmaan sisältyvään kertaluonteiseen tai tilapäiseen:
  - 1) palveluiden järjestämistä ja tuottamista koskevien toimintamallien yhtenäistämiseen ja kehittämiseen
  - 2) palveluketjujen ja -kokonaisuuksien sekä niitä koskevan tiedolla johtamisen kehittämiseen
  - 3) digitaalisten ja etäpalvelujen sekä muiden palvelukanavaratkaisujen suunnitteluun ja toteutukseen
  - 4) palveluverkkoa ja toimitiloja koskevaan selvitykseen ja niiden muutoksista aiheutuviin kustannuksiin
  - 5) tukipalveluihin liittyvien organisointien suunnitteluun ja toteutukseen
  - 6) tieto- ja viestintätekniisten ratkaisujen kehittämiseen ja toteutukseen
  - 7) henkilöstön riittävyyteen, saatavuuteen, työnjakoon ja osaamiseen liittyvään kehittämiseen
  - 8) johtamisen, esimiestyön sekä työhyvinvoinnin edistämiseen
  - 9) asukkaiden, palveluiden käyttäjien ja henkilöstön osallisuuden sekä osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien edistämiseen
  - 10) toiminnan muun kuin 1–9 kohdassa tarkoitetun, niitä vastaavan vakiinnuttamisen edellyttämiin lisäkustannuksiin

Valtionavustuksen kohdentaminen tuottavuusohjelman kärkiteemoille

- Avustuksen käytön seurannan ja raportoinnin kannalta on tarkoituksenmukaista kohdentaa valtionavustuksen käyttö selkeisiin tuottavuusohjelman isoihin toimenpidekokonaisuuksiin, joilla tavoitellaan vastaavasti tuottavuuden parantumista.
  - Käyttökohteiksi on suunniteltu erityisesti digitaalista siirtymää tukevia toimenpiteitä. Keski-Suomen hyvinvointialueelle on siirtynyt toimintaa monista eri organisaatioista ja toiminnassa käytettävissä tietojärjestelmissä on paljon harmonisoitavaa. Hyvinvointialueella ei ole lainanottovaltuutta pitkäaikaisen lainarahoituksen käyttöön. Valtionavustuksella voidaan rahoittaa myös investointiluontoisia järjestelmähankintoja ja siten vauhdittaa siirtymää yhdenmukaisiin tietojärjestelmiin, mikä on asiakkaiden ja potilaiden turvallisuuden ja henkilöstön näkökulmasta tarkoituksenmukaista.
  - Käyttökohteiksi on suunniteltu myös henkilöstön saatavuuden ja pysyvyyden vahvistamiseen tähtääviä toimenpiteitä sekä hankintojen ja ostojen strategisen kehittämisen toimenpiteitä.
- Tuottavuusohjelmassa on kuvattu alustavat käyttötarkoitukset ja arviot valtionavustuksen kohdentamisesta. Täsmällisempi suunnitelma avustuksen käytöstä valmistellaan osana vuoden 2023 talousarviomuutosten ja vuosien 2024-2025 taloussuunnitelman valmistelua.

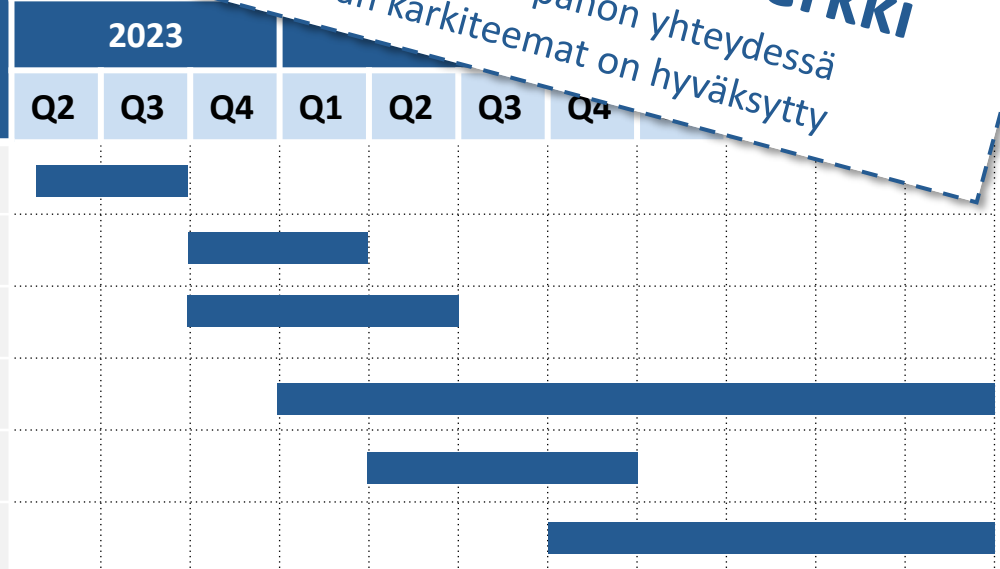
4. Projektointi ja vastuut

Valitut kärkiteemat projektoidaan osakokonaisuuksiin ja valitaan vastuulliset edistämään niitä

Hankkeen vastuullinen omistaja: *nimi*

4. Hankintojen ja ostojen strateginen hyödyntäminen

- Nykyisen sopimuskannan läpikäynti ja sisältöjen dokumentointi
- Sopimusten päällekkäisyyksien tunnistaminen ja turhien sopimusten karsinta
- Valikoitujen sopimusten neuvottelut kustannustehokkaasti
- Strategisten hankintamallien suunnittelu ja käyttöönotto
- Tuotantotapa-analyysit valikoiduista hankinnoista
- Palvelutuotannon muutokset tuotantotapa-analyysiin perustuen

Havainnollistava esimerkki
 Tarkennetaan toimeenpanon yhteydessä kun ohjelman kärkiteemat on hyväksytty

Projektion edetessä ja kun kärkiteemojen mukaisia toimenpiteitä lähdetään toteuttamaan, myös laajempi henkilöstön osallistaminen ja ideointimahdollisuudet huomioidaan.

5.

Liitteet: tuottavuus- toimenpiteitä

Tuottavuustoimenpiteet: kustannusten karsiminen (1/2)

Tuottavuustoimenpiteet	Kohdistuminen HVA:lla	Kuvaus toimenpiteistä ja vaikutuksista	Kustannushyöty-potentiaali
Hoitotarvikejakelun keskittäminen ja yhdenmukaistaminen	Koko hva	Hyvinvointialueen hoitotarvikejakelun järjestäminen keskitetysti	
ICTn ostopalveluiden yhdenmukaistaminen saman infran piiriin	Koko hva	Jotta tuottaja on mahdollista vaihtaa tulevaisuudessa määritellään joko riittävät rajapinnat tai viedään oma järjestelmä palvelutuottajille	
Siirtyneiden sopimusten kriittinen arviointi	Koko hva	Sopimusten sisältöjen tarkastaminen ja arvio siitä hyödynnetäänkö sopimuksia täysimääräisesti. Päällekkäisten töiden karsiminen.	
Ajoneuvojen hallintamallin tarkastelu	Koko hva	Ajoneuvojen läpikäynti ja hallintamallin luominen (myös autoihin liittyvät palvelut, huollot ym.) Strateginen tarkastelu (esim. leasing vs. omistus)	
Tyhjien tilojen kiinteistökehittäminen ja tilatarpeen päätöksentekoprosessin selkiyttäminen	Koko hva	Kiinteistöjen tilatehokkuuden tarkastelu (käyttöasteet) ja tilatarpeen arvioiminen keskitetysti. Arvio siitä, voidaanko tiloja käyttää esim. uusien tulonlähteiden hankkimiseen (esim. tonttien/tilojen vuokraus)	
Tilojen ja kiinteistöjen omistusmuodon tarkastelu	Koko hva	Tilojen hallinnan ja omistusmuotojen tarkastelu. Arvio siitä, vuokrataanko vai omistetaanko tilat itse	
Hankintojen ohjeistusten selkiytys ja seuranta	Koko hva	Selkeät ohjeet esim. hankinnoille - mitä siirtyneitä sopimuksia hyödynnetään, missä lähdetään hakemaan uusia sopimuksia. Sopimusten ohi ostopien välttämisen	
Logistiikkavarastojen ja valikoiman yhdenmukaistaminen	Koko hva	Hankinnan tehostamiseen liittyy varastotoimintojen keskittäminen. Sitä kautta tiukempi valikoimahallinta ja ostosopimusten käytön seuranta yksikkötasolle saakka	
Tekstiilipalvelujen yhtenäistäminen	Koko hva	Paljon eri sopimustuottajia. Tekstiilipalvelujen sopimusten neuvottelu ja yhtenäistäminen	
Kuljetusten hallinta ja kilpailuttaminen hyvinvointialueella	Koko hva	Yhtenäistäminen ja kilpailutus kuljetussopimukseen käynnissä	
Ostojen seuranta ja sopimusten ohi ostopien välttämisen	Koko hva	Ohjeet ja seuranta ostosopimusten noudattamiseen sopimusten ohi ostopien välttämiseksi Ostolaskujen käsittelymallin uudistaminen / keskittäminen ja robotiikan hyödyntäminen	
Ruokapalveluiden ja puhtaanapitopalveluiden palvelutason yhdenmukaistaminen	Koko hva	Hankintojen yhdenmukaistaminen, sopimusten ohi ostopien vähentäminen. Ruokapalveluiden palvelutason standardointi ja mittakaavaetujen hyödyntäminen, ruokahävikin pienentäminen. Tuotannonohjausjärjestelmät vahvemmin käyttöön	

Tuottavuustoimenpiteet: kustannusten karsiminen (2/2)

Tuottavuustoimenpiteet	Kohdistuminen HVA:lla	Kuvaus toimenpiteistä ja vaikutuksista	Kustannushyöty-potentiaali
Asumispalveluiden ostopalveluiden sopimusten yhteismitallistaminen	Koti- ja asumispalvelut	Ostopalveluiden sopimusten neuvottelemisen hyvinvointialueen mittakaavaetuja hyödyntäen	
Turvapalveluiden ostojen arviointi	Koti- ja asumispalvelut	Ostopalveluna tuotettujen turvapalveluiden arviointi ja määrittely	
Päivätoiminnan kehittäminen myöntämisperusteiden mukaiseksi	Koti- ja asumispalvelut	Tarkastetaan myöntämisperusteet ja kehitetään päivätoimintaa niihin perustuen	

Tuottavuustoimenpiteet: tuottavuuden parantaminen (1/4)

Tuottavuustoimenpiteet	Kohdistuminen HVA:lla	Kuvaus toimenpiteistä ja vaikutuksista	Kustannushyöty-potentiaali
Asiakas- ja potilastietojärjestelmän yhtenäistäminen	Koko hva	Selvitetään asiakas- ja potilastietojärjestelmien yhtenäistämisen vaatimukset ja tehdään määrittelyt yhtenäisille rajapinnoille	
Hyödynnetään asiakas- ja potilastietojärjestelmän potentiaali	Koko hva	Luodaan rakenteet ja ohjeistukset järjestelmän ominaisuuksien kattavaan käyttöön. Raportointijärjestelmät toimimaan, manuaalisen työn minimointi	
Varastojen kapasiteetin optimointi, keskusvarastohanke	Koko hva	Esim. digipalveluiden vahvempi hyödyntäminen varastojen hallinnassa ja varastojen ostojärjestelmissä. Perustetaan keskusvarasto.	
Keskitetty henkilöstöressurssin hallinta	Koko hva	Määritellään henkilöstöressurssien keskittämisen periaatteet ja luodaan hallintamalli	
Keskitetty sijaishankinta, varahenkilöstö ja sijaisten vakinaistaminen	Koko hva	Kootaan olemassa olevat sijaishankinnan ja varahenkilöstön prosessit ja luodaan periaatteet niiden keskitettyyn hallintaan	
Assistenttiresurssia palvelujohtajien ja päälliköiden hyödynnettäväksi	Koko hva	Sihteeri- tai muuta palvelua myös palveluihin, jotta palvelujohtajien ja päälliköiden sihteerityöhön käyttämä aika pienenee	
Assistenttiresurssia palveluihin ja sairaalaan	Koko hva	Kartoitetaan assistenttiresurssit ja lasketaan allokointitarpeet. Jaetaan assistenttiresurssia tarveperusteisesti palveluihin ja sairaalaan	
Yhteistyö työterveyden kanssa	Koko hva	Luodaan rakenteet yhteistyölle työkyvyttömyyden riskin ennakoinnille. Työterveyspalvelujen käytön lisääntyminen ennakoi työkyvyttömyyttä	
Välinehuollon toimipistetarkastelu	Koko hva	Välinehuollon toimipisteiden osittainen keskittäminen henkilöstön saatavuuden parantamiseksi. Myös esim. valkoiduista leasing laitteista luopuminen	
Jämsän ESH:n tarkastelu ja mahdollinen uudelleen järjestely	Sairaalapalvelut	Erikoissairaanhoidon palveluiden tarkastelu ja mahdollisten toiminnan synergioiden hyödyntäminen Novan kanssa kustannustehokkuuden parantamiseksi.	
Osastopotilaan kotiututtamisen tehostaminen	Sairaalapalvelut	Osastopotilaan kotiutusprosessin käynnistämisen nopeammin. Kotiuttamisprosessissa kehitettyjen mallien käyttöönotto ja malleihin sitoutuminen sairaalan hoitajaksojen lyhentämiseksi	

Tuottavuustoimenpiteet: tuottavuuden parantaminen (2/4)

Tuottavuustoimenpiteet	Kohdistuminen HVA:lla	Kuvaus toimenpiteistä ja vaikutuksista	Kustannushyöty-potentiaali
Ikäntyneiden laitoshoidon purku	Koti- ja asumispalvelut	Ikäntyneiden palvelurakenteen keventäminen. Purku aloitettu jo. Vuositasolla laitospaikkamäärän vähentäminen n. 32/v vuoteen 2027 asti	
Kotihoidon peittävyys ja rakenteen sopeuttaminen	Koti- ja asumispalvelut	Peittävyudessa isoja alueellisia eroja ja rakennetta voisi keventää merkittävästi. Arviolta n. 18% pärjäisi kevyemmällä palvelulla ilman säännöllistä asiakkuutta	
Omais- ja perhehoidon tavoitteellinen lisääminen	Koti- ja asumispalvelut	Omais- ja perhehoidon osuuden lisääminen keventää palvelurakennetta vähentämällä kotihoidon ja raskaiden asumispalveluiden tarvetta	
Etähoivan ja kotona-asumisen teknologioiden lisääminen	Koti- ja asumispalvelut	Etähoivan ja kotona-asumisen teknologioiden vahvistaminen tehostamaan kotihoidon tehokkuutta ja välittömän työajan lisäystä	
Ikäntyneiden kotiin vietävien palvelujen kehittäminen	Koti- ja asumispalvelut	Äkillisesti sairastuneiden ikääntyneiden kotiin tuotavien palvelujen kehittäminen sairaalahoidon välttämiseksi (esim. kohtayksiköiden lisääminen)	
Miepä-asumispalveluissa kotona-asumisen tuen vahvistaminen	Koti- ja asumispalvelut	Kotona-asumisen tuen lisääminen keventää palvelurakennetta mahdollistamalla vähentämällä raskaiden asumispalveluiden tarvetta	
Erityisryhmien asumispalveluiden tuotantotapa-analyysi	Koti- ja asumispalvelut	Erityisryhmien asumispalvelut (esim. ikääntyneet vammaiset): oman tuotannon vahvistaminen suhteessa ostopalveluihin. Voitaisiin toteuttaa esim. YTA-alue tasoisesti	
Kotiin vietävien palveluiden tuotannonohjauksen tehostaminen	Koti- ja asumispalvelut	Tällä hetkellä useita eri kotiin vietävien palveluiden ohjausjärjestelmiä. Järjestelmien yhtenäistäminen ja kysynnän ruuhkaheippujen tasaaminen henkilöstöresurssin tehokkaampaan käyttöön	
Hoiva-avustajien lisäämisen tarkastelu	Koti- ja asumispalvelut	Henkilöstövoimavarojen tehostaminen ammattilaisten työn tehokkaammalla kohdentamisella	
Ikäntyneiden ennaltaehkäisevien palveluiden vahvistaminen	Koti- ja asumispalvelut	Ikäntyneiden HYTE-yhteistyön lisääminen kuntien kanssa palvelutarpeen kasvun hillitsemiseksi pitkällä aikavälillä	
Ikäntyneiden asiakasohjauksen toimintamallien yhdenmukaistaminen	Koti- ja asumispalvelut	Eroja pienien ja isojen kuntien välillä asiakasohjauksen toimintamalleissa. Toimintamallien yhdenmukaistaminen parhaiden mallien mukaisiksi ja siten tuottavuuden paraneminen	
Ympäri vuorokautisen palveluasumisen keventäminen	Koti- ja asumispalvelut	Peittävyys sopeuttaminen noin 7-prosenttiin ikääntyneen väestön määrän kasvaessa merkittävästi esim. kapasiteettia kasvattamatta.	
Ympäri vuorokautisen palveluasumisen keventäminen	Koti- ja asumispalvelut	Peittävyys sopeuttaminen noin 7-prosenttiin ikääntyneen väestön määrän kasvaessa merkittävästi esim. kapasiteettia kasvattamatta.	

Tuottavuustoimenpiteet: tuottavuuden parantaminen (3/4)

Tuottavuustoimenpiteet	Kohdistuminen HVA:lla	Kuvaus toimenpiteistä ja vaikutuksista	Kustannushyöty-potentiaali
Monitoimija tiimimallin vahvistaminen	Laaja-alainen sosiaali- ja terveyskeskus	Monitoimija tiimimallin käyttöönotto kaikilla soteasemilla. Myös sosiaalipalvelujen ja suun TH:n integrointi tiimimalliin	
Digipalveluiden hva-tasoinen käyttöönotto	Laaja-alainen sosiaali- ja terveyskeskus	Digipalveluiden käyttöön ottaminen laajasti kaikissa sote-palveluyksiköissä	
Lasten ja nuorten mt- ja päihdepalveluiden integraatio	Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	Palveluketjujen yhtenäistäminen ja saattaminen valmiiksi	
Palvelurakenteen ja lähetekriteereiden yhtenäistäminen	Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	Palvelurakenteen keventäminen lähetekriteerien yhtenäistämällä vahvistaen ohjausta kevyempiin palveluihin (esim. avo- ja ennaltaehkäisevät palvelut)	
Jalkautuvan lääkäriyön lisääminen	Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	Palveluiden laajempi jalkautuminen, jolla lääkäriyön saatavuus varmistetaan	
Lastensuojelun perhehoidon vaatavuustasojen määrittely	Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	Esim. perhehoidon korvausten myöntämisperusteiden tarkastelu ja määrittely keventämään laitospalveluihin ohjautumista	
Paljon palveluita käyttävien perheiden palvelutarpeenarviointi yhdessä laaja-alaisen sote-keskuksen kanssa	Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	Luodaan laaja-alaisen sote-keskuksen kanssa yhteinen prosessi paljon palveluita käyttävien perheiden palvelutarpeenarviointiin. Toteutetaan asiakassegmentointia kohderyhmän tunnistamiseksi	
Kouluterveydenhuolto, neuvola, opiskeluterveydenhuollon lääkäriyö, järjestelmällinen yhteistyön rakenne	Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	Määritellään ja sovitaan toimitahojen yhteinen rakenne yhteistyön vahvistumiseksi	
Aikuisten mt- ja päihdepalveluiden ja aikuissosiaalityön integraatio lanupe-palveluiden kanssa, Integraation lisääminen	Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	Selvitetään eri palvelujen edellytykset ja palvelujen vaatimukset integraation toteuttamiseksi. Rakennetaan integraatiota poikkisektorisesti palvelujen kesken	
Sote-pela synergia ensihoidon palvelutuotannossa (esim. combilanssit)	Pelastustoimi	Tunnistetaan ja selvitetään sote-pelan ensihoidon palvelutuotannossa olevat synergiat ja synergia potentiaali	

Tuottavuustoimenpiteet: tuottavuuden parantaminen (4/4)

Tuottavuustoimenpiteet	Kohdistuminen HVA:lla	Kuvaus toimenpiteistä ja vaikutuksista	Kustannushyöty-potentiaali
Moniongelmaisten asiakkaiden palvelukokonaisuuksien integrointi	Palvelutuotannon yhteiset	Paljon palveluita käyttävien asiakkaiden segmentointi ja ohjauksen vahvistaminen vähentämään liiallista palveluiden käyttöä vaikuttavammin	
Ensivaiheen neuvonnan ja ohjauksen digitalisointi	Palvelutuotannon yhteiset	Määritellään, kehitetään ja käyttöön otetaan sähköisen asioinnin kanavat. Kirjataan prosessit ensivaiheen neuvonnasta ja ohjauksesta ja palveluprosessin jatkotoimenpiteistä	
Ennaltaehkäisyä edistävien sovellusten skaalaaminen	Palvelutuotannon yhteiset	Onnikan ja vastaavien sovellusten skaalaaminen	
Digitaalinen konsultointi asiantuntijoiden välillä	Palvelutuotannon yhteiset	Käyttöön otetaan tai kehitetään ammattilaisille digityökalu konsultointiin	
Hoitoprosessikohtaiset digipalveluratkaisut	Palvelutuotannon yhteiset	Tunnistetaan digiratkaisujen tarpeet ja mahdollisuudet eri hoitoprosesseissa. Selvitetään digitaalisten ratkaisujen mahdollisuudet lisätä tuottavuutta hoitoprosesseihin.	
Puhekanavan neuvonnan ja ohjauksen digitalisointi	Palvelutuotannon yhteiset	Määritellään periaatteet ja tarvittava teknologia neuvonnan ja ohjauksen digitalisointiin	
Sähköinen ajanvaraus järjestelmä	Palvelutuotannon yhteiset	Luodaan sähköinen ajanvaraus järjestelmä erityisesti perusterveydenhuoltoon	
Sähköisten oirearviointien kehittäminen, rakentaminen ja käytön lisääminen	Palvelutuotannon yhteiset	Tunnistetaan ja määritellään oirearviointien digitaalisiin ratkaisuihin liittyvä reunaehdot ja kehitetään määrittelyyn perustuen sähköinen ratkaisu tai käyttöön otetaan valmis ratkaisu. Viestitään oirearvioista asukkaille.	
Tunnistetaan hoitovajeessa olevat potilaat dataa hyödyntämällä	Palvelutuotannon yhteiset	Hyödynnetään big dataa hoitovajeessa olevien potilaiden tunnistamiseksi ja määritellään riittävän hyvät keinot segmentoida asiakasryhmä	
Lisätään kyvykkyyksiä diagnostiikan tekoon etäyhteydellä	Palvelutuotannon yhteiset	Määritellään ja käyttöön otetaan tarvittavat laitteet ammattilaisille ja potilaille. Luodaan prosessit etädiagnostiikan tekoon	
Palveluverkkotarkastelu kokonaisuutena	Palvelutuotannon yhteiset	Fyysisten, liikkuvien ja digipalveluiden keskinäissuhteen ja tavoitetilan asettaminen	

Tuottavuustoimenpiteet: uudistuminen (1/4)

Tuottavuustoimenpiteet	Kohdistuminen HVA:lla	Kuvaus toimenpiteistä ja vaikutuksista	Kustannushyöty-potentiaali
Digipalveluiden palvelumuotoilu ammattilaisten näkökulmasta	Koko hva	Kehitetään digipalvelut vastaamaan ammattilaisten tietotarpeita ja tehostamaan palveluprosessien läpivientä työn järjestämisen näkökulmasta	☐
Asiakasviestinnän hallinta digipalveluna	Koko hva	Luodaan rakenteet ammattilaisille asiakasviestintään. Hyödynnetään sähköisiä alustoja kirjausten, lausuntojen jne. välittämisessä asiakkaille	☐
Virtuaalinen palveluvalikoiman esittely ja hoitoonohjauksen kuvaukset	Koko hva	Hyödynnetään sähköisiä alustoja ja teknologiaa palvelupolun määrittelyyn yhdessä asiakkaan kanssa etänä tai asiakkaan omassa ympäristössä	☐
Ammattilaisen työnseurannan digitalisointi	Koko hva	Ammattilaisen työnkulun ja tehtävien listaus sähköisessä portaalissa näkymänä	☐
Tarvittavien tietojen siirtyminen asiakas- ja potilastietojärjestelmästä johtamisen järjestelmään	Koko hva	Luodaan prosessi ja kartoitetaan tarvittava teknologia asiakas- ja potilastietojärjestelmissä olevan tiedon siirtymiselle johtamisen järjestelmiin lain mukaisesti	☐
Asianhallinta-järjestelmän uudistaminen; riittävä tuki esihenkilöille päätösten, sopimusten ym. valmisteluun	Koko hva	Rakennetaan ja otetaan käyttöön järjestelmä, joka tukee esihenkilöiden hallinnon tehtävien suorittamista	☐
Osatyökykyisten urapolut ja sijoittuminen	Koko hva	Määritellään yleiset ohjeet osatyökykyisten urapoluista ja uudelleensijoittumisesta yksilöllisen arvioinnin tueksi	☐
Työvoimavajeen paikkaaminen	Koko hva	Ulkomaisten työvoiman rekrytointi. Keskitetty henkilöstövuokraus	☐
Tietohallinnon rakenteen tarkastelu	Koko hva	Tietohallinnon ja järjestelmien yhtenäistäminen ja uudelleenjärjestely (esim. in-house yhtiö vastaamaan tietohallinnosta)	☐
Ketterän organisaationrakenteen luominen	Koko hva	Hallintosäännön uudistaminen ja toimivallan siirtäminen organisaatiossa alemmille tasoille	☐
Ketterän organisaationrakenteen luominen	Koko hva	Hallintosäännön uudistaminen ja toimivallan siirtäminen organisaatiossa alemmille tasoille	☐
Digipalveluiden palvelumuotoilu ammattilaisten näkökulmasta	Koko hva	Kehitetään digipalvelut vastaamaan ammattilaisten tietotarpeita ja tehostamaan palveluprosessien läpivientä työn järjestämisen näkökulmasta	☐

Tuottavuustoimenpiteet: uudistuminen (2/4)

Tuottavuustoimenpiteet	Kohdistuminen HVA:lla	Kuvaus toimenpiteistä ja vaikutuksista	Kustannushyöty-potentiaali
Muutosten kustannusten seurantamallin luominen	Koko hva	Luodaan suunniteluille toiminnan muutoksille selkeät euromääräiset tavoitteet ja päivittyvä seuranta tavoitteiden toteutumisen etenemisestä	☐
Palveluiden myöntämisen kustannusennustemallin	Koko hva	Kustannusmallin luominen palveluiden myöntämiseen siitä, miten myöntäminen vaikuttaa kustannuksiin pitkällä aikavälillä	☐
Myönteisen työnantajakuvan luominen	Koko hva	Tehdään viestinnän ja markkinoinnin toimenpiteitä työnantajakuvan kärjellä	☐
Yhteistyö oppilaitosten ja opiskelijoiden kanssa	Koko hva	Luodaan yhteistyörakenteet oppilaitosten kanssa. Mahdollistetaan hyvät harjoittelukokemukset	☐
Palkkaus- ja urakehitysmahdollisuuksien tasapuolinen toteutuminen	Koko hva	Huomioidaan ja arvioidaan jatkuvasti tasapuolisuus palkkaukseen ja urakehitykseen liittyvissä toimenpiteissä	☐
Joustavat työratkaisut	Koko hva	Määritellään mitä joustavat työratkaisut tarkoittavat ja mitä vaatimuksia työ asettaa joustavuudelle eri palveluissa Luodaan rakenteet joustavan työratkaisujen mahdollistamiseksi	☐
Työsuhteiden kehittäminen ja uusiminen	Koko hva	Kiinnitetään huomiota olemassa olevan työvoiman tarpeisiin ja kehitetään työnantaja-työntekijä suhdetta	☐
HR-järjestelmän kehittäminen	Koko hva	Kehitetään HR-järjestelmä tukemaan esihenkilöiden työtä mm. palkkatietojen koontien ja esihenkilö-alaisuhteiden esittäminen	☐
Suunnitelmallinen pelastajien ja muiden työntekijöiden toimintakyvyn seuranta, puuttuminen ja tukeminen.	Koko hva	Kehitetään tarpeen mukaiset rakenteet työkyvyn ylläpysymiseksi. Luodaan seurannan mekanismit työkyvyn seuraamiseen	☐
Toiminnan seuraaminen	Koko hva	Määritellään selkeät ja käyttökelpoiset mittarit toiminnan seuraamiseen. Rakennetaan seuranta toimintakulttuurin perustalle	☐
Henkilöstön kierto	Koko hva	Hyödynnetään ison työnantajan mahdollisuudet	☐
Muutosten kustannusten seurantamallin luominen	Koko hva	Luodaan suunniteluille toiminnan muutoksille selkeät euromääräiset tavoitteet ja päivittyvä seuranta tavoitteiden toteutumisen etenemisestä	☐

Tuottavuustoimenpiteet: uudistuminen (3/4)

Tuottavuustoimenpiteet	Kohdistuminen HVA:lla	Kuvaus toimenpiteistä ja vaikutuksista	Kustannushyöty-potentiaali
Ennakoiva rekrytointi	Koko hva	Arvioidaan ja suunnitellaan rekryointitarpeita riittävän ajoissa. Päätökset rekrytoinneista tehtävä riittävän ajoissa	☐
Tietojohtamisen jalkauttaminen yksiköiden arjen tasolle	Koko hva	Tuodaan tieto palveluista ja kohderyhmistä operatiivisen toiminnan johtamisen tueksi. Osallistetaan käytännön työtä tekevät mittaristojen määrittelyyn	☐
Järjestelmän tasolla simulointi, millä tasolla palveluita voidaan kestävästi tuottaa	Koko hva	Hyödynnetään simulointia kestävä palvelutuotannon todentamiseksi	☐
Kirjaamiskäytäntöjen yhtenäistäminen	Koko hva	Yhtenäistäminen käynnissä, luodaan kattava kuva kokonaisuudesta ja tietopohjasta	☐
Palvelupolun kustannusten seuranta	Koko hva	Tunnistetaan paremmin ja ajantasaisemmin palvelujen hinta ja kyetään arvioimaan peruspalvelupolun hintaa suhteessa poikkeamiin	☐
Priorisointityökalu päätöksentekoon	Koko hva	Mahdollistetaan vaikuttavuuden seuranta pitkällä aikavälillä	☐
Yhtenäisen tietojärjestelmätuen luominen	Koko hva	Kartoitetaan olemassa olevien tietojärjestelmien potentiaali ja yhteensopivuus. Karsitaan päällekkäisyydet	☐
Asiakkaan palveluprosessin kustannusseuranta	Koko hva	Määritellään asiakkaan palveluprosessi ja luodaan rakenteet ja mittarit palveluprosessin kustannusten seurantaan	☐
Tukipalveluiden ja konsernipalveluiden tuotteistaminen	Koko hva	Tukipalveluiden ja konsernipalveluiden tuotteistaminen, siten että palvelut on määritelty, kuvattu sekä hinnoiteltu palveluille ja yksikkökustannukset kommunikoidaan läpi organisaation näkyvästi	☐

Tuottavuustoimenpiteet: uudistuminen (4/4)

Tuottavuustoimenpiteet	Kohdistuminen HVA:lla	Kuvaus toimenpiteistä ja vaikutuksista	Kustannushyöty-potentiaali
Mielenterveys- ja päihdehoidon saatavuuden ja hoitoon pääsyn varmistaminen: sähköisten palveluiden käyttöön ottaminen, walk in-vastaanotot	Laaja-alainen sosiaali- ja terveyskeskus	Määritellään palvelujen kyvykkyys käyttöön ottaa sähköisiä palveluja ja kartoitetaan tarpeen mukaiset sähköiset alustat mielenterveys- ja päihdehoidon prosesseihin	○
Digitaalinen alusta jossa yhdistyvät asiakkaan tiedot kokonaisuudeksi ja asiakkaalla itsellään on omistajuus tietoon	Palvelutuotannon yhteiset	Tunnistetaan keskeiset asiakkuutta koskevat tiedot ja luodaan parametrit niiden esittämiseen. Kehitetään ja käyttöön otetaan sähköinen alusta tietojen esittämiseksi	○
Hoitoprosessin etenemisen mallinnus ja oman tilannekuvan simulointi näkyvä	Palvelutuotannon yhteiset	Määritellään mallinnuksen periaatteet ja luodaan rakenteet hoitoprosessin etenemisen mallintamiseen ja asiakkaan oman tilannekuvan simulointiin	○
Digitaalinen alusta asiakkuudelle	Palvelutuotannon yhteiset	Luodaan digitaalinen alusta, jossa yhdistyvät asiakkaan tiedot kokonaisuudeksi ja asiakkaalla itsellään on omistajuus tietoon	○
Sähköisen ajanvarauksen kehittäminen	Palvelutuotannon yhteiset	Kansalaiselle avataan näkyvyys ajanvarauksiin. Mahdollisuus muuttaa, tehdä uusia ja perua aika. Ajanvaraaminen samasta paikasta laajalle alueelle. Asukas voi valita toisen alueen, mikäli omalta alueelta ei aikaa ole saatavissa	○
Keskitetty neuvonta onnettomuuksien ehkäisytyöhön (Päivystävä palotarkastaja)	Pelastustoimi	Onnettomuuksien ehkäisytyön keskitetyn neuvonnan rakenteiden vaatimusmäärittely ja kehittäminen	○
Pelastustoiminnan toimintavalmiuden ja palveluverkoston rakenteellinen kehittäminen - 24/7 palveluiden laajentaminen	Pelastustoimi	Kehitetään pelastustoiminnan palveluverkostoa 24/7 palvelujen laajemman käyttöön oton mahdollistumiseksi	○
Vaikuttavuusperusteisuuden valikoitu laajentaminen	Sairaalapalvelut	Vaikuttavuusmittareiden laaja käyttö ja hoidon suunnittelu erikoissairaanhoidossa	○
Päivystyspalveluiden saatavuuden laajentaminen	Sairaalapalvelut	Päivystystä mahdollinen laajentaminen maakuntiin (esim. kiirevastaanottojen pidentäminen iltaisin)	○

Kiitos

www.hyvaks.fi
#hyvaks #hyväarkikaikille

Keski-Suomen hyvinvointialueen uudistumisohjelma ja keskeiset siihen liittyvät kokonaisuudet

Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu.

Keskisuomalaisten hyvinvointi- ja terveyserot kaventuvat.

Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat.

Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat

Uudistuminen

Uudistumishjelma

Jan Tollet

Toiminnan
tavoitteellinen
kehittäminen
ja
uudistaminen

Johtaminen

Yhteisövaikuttavuus

Ihmislähtöiset
palvelut

Järjestämisen linjaukset (Sote, pela ja ensihoito)

Anu Pihl

Asukkaat

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ohjelma

Nina Peränen

Tieto

Tieto-ohjelma

Simo Reipas

Henkilöstö

Henkilöstöohjelma

Eija-Liisa Heikkilä

Kumppanuus

Kumppanuusohjelma

Nina Peränen

Tuottavuusohjelma

Aija Suntioinen

Digitalisaatio –ohjelma

A-P Paananen

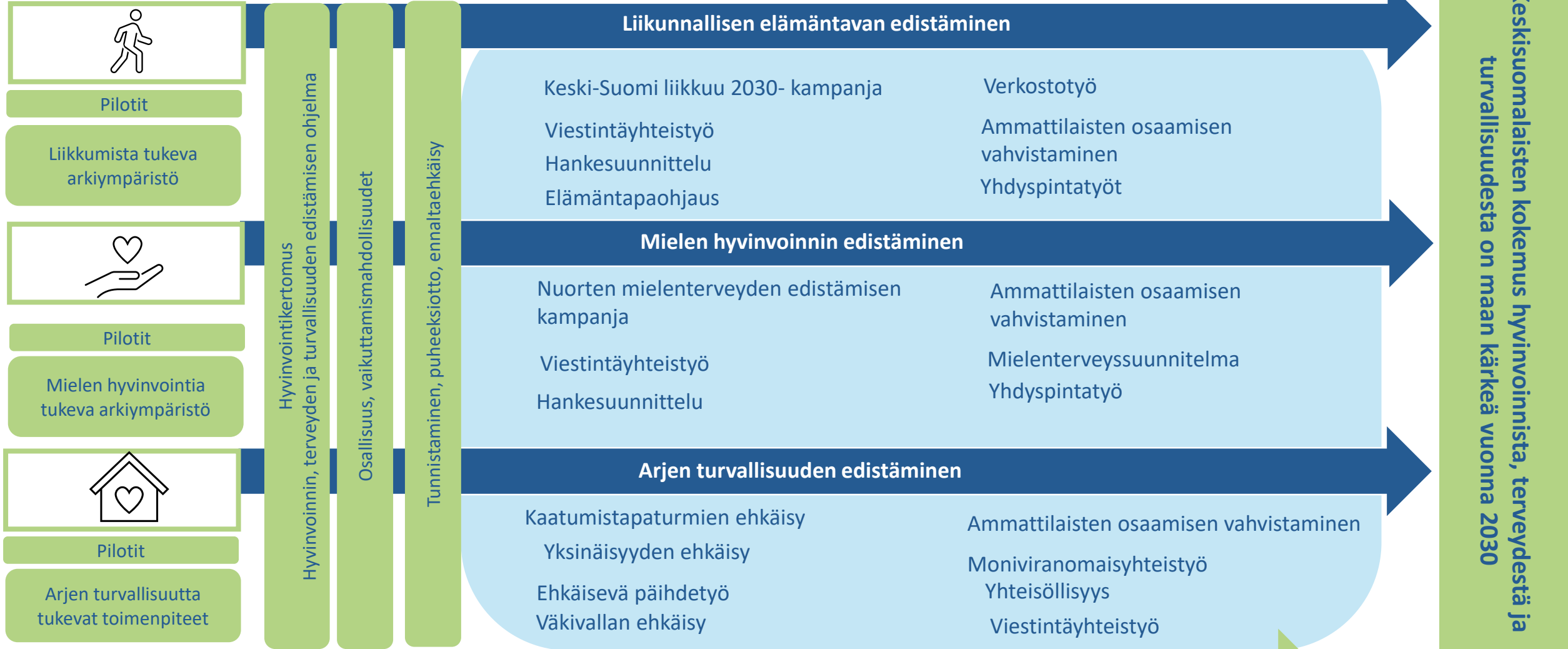
TKKI – ohjelma

Toni Ruohonen

Uudistuminen: Kumppanuuksista yhteisövaikuttavuuteen **LUONNOS**

Aukkaat, hyvinvointialue, kunnat, Keski-Suomen liitto, järjestöt, seurakunnat, oppilaitokset, tiedeyhteisöt, yrittäjät,

Keskisuomalaisen kokemus hyvinvoinnista, terveydestä ja turvallisuudesta on maan kärkeä vuonna 2030

Lähtötilanne 2022

Aloituskasivaihe 2023

Välitavoitteet 2024-2025

Juurtumiskasivaihe 2030

Hyvinvointialueen strategia

Yhteinen agenda, tavoite ja tietopohja, taustatukiorganisaatiot ja kommunikointi

Käynnistyvät pilotit, kumppanuudet
Järjestöavustukset
Käytännön toiminta

Seuranta, raportointi, suunnan muutos, seuraavat vaiheet

Uudistuminen →

KESKI-SUOMEN HYVINVOINTIALUE

MITÄ UUDISTUMINEN ON?

Johtaminen

Yhteisövaikuttavuus

Perustana HYVÄ TYÖARKKI, oman työn ja osaamisen kehittäminen arjessa
(→ Henkilöstöohjelma → Hyvaks akatemia)

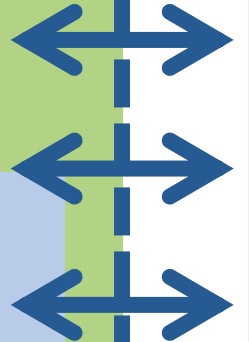
Tukena: Hankkeet, pilotointi, projektointi, kumppanit

Palvelujen
kehittäminen

Hallinnon
kehittäminen

Kehittäminen
kumppanuuksissa

Tutkimushankkeet ja
tutkimus

Talouden tasapainottamistoimenpiteet vuodelle 2024 47,9 M€

Syksyn 2023 säästö- ja sopeuttamistoimenpiteet

- Tiukennetut käytännöt mm. hankintoihin, rekrytointeihin, matkustamiseen ja tilaisuuksiin liittyen
- Tavoitteena minimoida vuodelta 2023 syntyvä alijäämä

Tuottavuusohjelman mukaiset toimenpiteet

19,1 M€

- Palvelukanavien ja palveluverkoston tavoitteellinen uudistaminen
- Ikääntyneiden palvelurakenteen muutoksen tuen vahvistaminen
- Henkilöstön pitovoimatekijöiden kokonaisvaltainen uudistaminen, henkilöstöohjelma
- Hankintojen ja ostojen strateginen hyödyntäminen
- Tietohallinnon uudistaminen ja tiedolla johtamisen vahvistaminen

Tuottavuusohjelma liitteenä

Muut talouden sopeuttamistoimenpiteet

28,8 M€

- Hallinnon prosessien tehostaminen
- Tukipalvelujen prosessien tehostaminen ja palvelutuotannon uudelleenjärjestelyt, palvelun laajuuden / palvelutason tarkistaminen
- Ostopalveluiden ja palvelusetelien käytön vähentäminen
- Muiden kuin lakisääteisten palveluiden karsinta
- Hankintojen ja sopimusten vähentäminen, ostojen yhtenäistäminen ja keskittäminen
- Tilankäytön tehostaminen ja vajaakäyttöasteen vähentäminen
- Henkilöstömenoihin vaikuttaminen
- Tarvikekäytön ja hävikin vähentäminen
- Kehittämistoimenpiteiden uudelleenaikataulus
- Johtamisjärjestelmän ja organisaatorakenteen kokonaisarviointi vuoden 2024 aikana
- Tiukennetut käytännöt hankintoihin, rekrytointeihin, matkustamiseen ja tilaisuuksiin
- Paikallisten sopimusten uudelleen neuvottelu niiden päättyessä
- Kokonaistyöajassa olevien viranhaltijoiden kokouspalkkioista luopuminen
- Tukipalveluiden kustannusten kohdentaminen palveluille ja sisäisen laskennan kehittäminen (tavoitteena ohjausvaikutuksen ja kustannustehokkuuden parantaminen)

Sosiaali- ja terveystalveluiden uudistaminen

Yleisesti uudistamistyössä tulisi huomioida

- vahvemmin hyvinvointialueiden käynnistymisen vaihe, etenkin pirstalealueet ovat erilaisessa muutos- ja valmiusvaiheessa kuin jo aiemmin kuntayhtyminä toimineet (mm. integration vaihe toiminnassa ja potilas- ja hoitopoluissa)
- Resurssien realistinen arviointi - etenkin henkilöstöresurssien riittävyys suhteessa hallitusohjelman tavoitteisiin sekä voimassa olevaan lainsäädäntöön ja sote järjestelmään (esim. mitoitukset)
- Nykyisellä sote-henkilöstöllä ei pystytä vastaamaan nykyisen sote-järjestelmän vaateisiin, kokonaisuus tarvitsee kriittisen tarkastelua. Alan vetovoima ei tule lyhyellä aikavälillä merkittävästi paranemaan, joten on mietittävä muita keinoja, kuten koko järjestelmän ja rakenteen yksinkertaistamista. Tarvitaan ehdottomasti normiohjauksen keventämistä. Ulkomainen työvoimakaan ei ratkaise sosiaali- ja terveydenhuollon resurssiongelmia Suomessa. On rohkeasti tarkasteltava myös järjestelmää, rahoitusta ja henkilöstön saatavuutta

Sosiaali- ja terveystalouden uudistaminen

Digitaalisuus

- Hallitusohjelman kirjaukset kannatettavia
- Esimerkkinä Tulevaisuuden sote-keskusohjelma, joka oli erinomainen valtionavustushanke. Sillä on pystytty uudistamaan ja edistämään perustason palvelutuotannon digitalisaatiota ja joka jää arkeen elämään osana toimintaa. Järjestelmien hajanaisuus, tiedon kulun ja tiedon näkymisen haasteen edelleen haastavat isoja digiloikkia. Yleisesti on edelleen huolta ja pelkoa (ja toisaalta odotuksia) julkisen palvelutuotannon digipalveluille sekä henkilöstössä, asukkaissa että luottamushenkilöillä - mutta hyvällä tiellä ollaan sekä vastaanottojen että kotiin vietävien digipalveluiden osalta.

Monituottajuus

- Erilaiset kumppanuusmallit/hankintamallit on hyvä arvioida, millä malleilla luodaan taloudellisesti ja toiminnallisesti kestävä palvelutuotantoa julkisen rinnalle. Nykyinen markkinatilanne on osittain vaikeutunut mm. hintojen ja kustannusten nousun myötä. Yksittäisten käyntien turvaaminen esim. palvelusetelillä ei ole kestävä tapa vaikka nopeassa jonon purun tarkoituksessa voi hetkellisesti toimia (tarvitaan kokonaisvaltaista ja yhteisvastuullisempaa pohjaa kumppanuudessa ja monituottajuudessa)

Monikanavarahoituksen arviointi

- Julkisen sektorin monikanavarahoitus on otettava tarkasteluun, kun koko soten kapasiteettiä pohditaan ja pohdittava pienelle väestölle (Suomen väestö) järkevä yhden kanavan rahoitusmalli

Valvonta

- Kannatettava yhden valtakunnallisen viraston malli

Substanssisäällöt

- Edelleen keskeistä arvioida lainsäädäntöä, normeja, ohjeita ja suosituksia, jotta ei lisättäisi enää palvelun kerroksellisuutta tai kompleksisuutta – joitain malleja voisi jopa purkaa ja palata joiltain osin suoraviivaisempiin ratkaisuihin perustason palveluissa, voi vaatia lainsäädännön tarkastelua.
- realistisuus suhteessa henkilöstöresurssien riittävyyteen ja hyvinvointialueen alueelliseen rakenteeseen

Pelastustoimen uudistus

- **Hyvinvointialueen pelastustoimen palveluiden uudistaminen Keski-Suomen näkökulmasta:**
  - Pelastustoimen palvelut ovat kiinteä osa hyvinvointialueen palveluita, pelastustoimen lakisääteiset tehtävät ja hyvinvointialueen oma ensihoitopalvelutuotanto, varautumisen ja valmiussuunnittelun osaamisen ja kokemuksen hyödyntäminen.
  - Kehitetään toimialojen välistä integraatiota ja synergiaa, onnettomuuksien ehkäisy, arjen turvallisuus, varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin, hva-tilannekeskustoiminta (so-te-pe / palveluiden kohdentaminen, yhteensovittaminen ja tilannekuva).
  - Hyvinvointialueen strategia; järjestämisen linjaukset – pelastustoimen riskianalyysi ja palvelutasopäätös, palveluiden suunnitelmallinen kehittäminen. Parannetaan toimialan tuottavuutta tehostamalla palveluita ihmisten, yritysten, yhteistyöviranomaisten ja sidosryhmien kanssa – pelastustoimen ohjaus-, neuvonta- ja valvontapalvelut sekä turvallisuusviestintä.
  - Talouden sopeuttamistavoitteita myös pelastustoimelle.
- **Pelastustoimen palvelutasopäätös:**
  - Henkilöstön saatavuus merkittävässä roolissa palveluiden turvaamiseksi; pelastajakoulutuksen turvaaminen, sopimushenkilöstön ja -palokuntien elinvoima.
  - Maakunnan kattava palveluverkko, kehitetään palveluita ptp-kaudella 2024-2027 riskianalyysin ja normiohjauksen suunnitteluperusteiden mukaisesti - suunnitelmallisesti, talouden reunaehdot huomioiden.

Keski-Suomen hyvinvointialueen oma nosto

Järjestäminen

Järjestämistehtävän näkökulmasta asukkaiden perusoikeuksien toteutuminen uhkaa vaarantua ja tilanne uhkaa pahentua erityisesti kohtien 2; 4 ja 5 osalta.

- 2) sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen yhdenvertaisuus, tarpeenmukaisuus ja riittävyys;
- 4) sosiaali- ja terveydenhuollon tuottavuus ja kustannusvaikuttavuus sekä hyvinvointialueen kustannusten kehitys ja rahoituksen riittävyys;
- 5) järjestämisvastuun toteuttamisen edellyttämä riittävä henkilöstö, osaaminen, toimintakyky, valmius ja oma palvelutuotanto;

Henkilöstöresurssit - vuokratyövoima

Koko Itäisen YTA:n alueella merkittävä henkilöstövaje kaikista sote-alan henkilöstöstä. Resurssivajeen lisäksi kohtaanto-ongelmaa. Tilannetta korjattu vuokratyövoimalla

Ongelmat

Talousnäkökulma: vuokratyövoima 1,5-3 x kalliimpaa

Henkilöstönäkökulma: henkilöstö siirtyy töihin henkilöstön vuokrausyrityksiin → henkilöstöpula hyvinvointialueilla vaikeutuu edelleen

Koulutusnäkökulma: erityisesti lääkärivaje ja vuokralääkärien käyttö vaarantaa pienten erikoisalojen erikoislääkärikoulutuksen (esim. silmätaudit). Hoitotyön osalta vuokratyövoiman haasteena on sitoutuminen perustehtävään, laatupoikkeamat, asiakas-/potilasturvallisuuden vaarantuminen, hoidon jatkuvuuden vaarantuminen ja työyhteisön hyvinvoinnin heikentyminen, esihenkilötyön lisääntyminen

Juridinen näkökulma: vuokralääkäri ei voi suoraan tehdä viranhaltijapäätöksiä

Asiakasnäkökulma: henkilöstön suuri vaihtuvuus vaarantaa hoidon jatkuvuuden ja huonontaa hoidon laatua, heikentää asiakas- ja potilasturvallisuutta, asiakaslähtöisyyden heikentyminen

Toimintänäkökulma: varautumisen ja 24/7 valmiuden heikkeneminen

Taloustilanne vaikeutuu lainsäädännön vaikutuksesta

Lainsäädännön kiristyvät vaatimukset lisäävät menoja

Esimerkkejä:

Hoitotakuulainsäädännön kiristäminen: lisää palvelusetelien ja vuokratyövoiman käyttöä

Hoitajamitoitus: lisää vuokratyövoiman käyttöä, henkilöstökustannuksia ja heikentää hoidon jatkuvuutta.

Mitoitus toteutuu vain yhdellä palveluketjun alueella, joka ei ota huomioon asiakkaiden ja potilaiden liikkumista eri palvelukokonaisuuksissa.

HE yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Asumistuen taso 80 % => 70 % hyväksytyjen asumismenojen ja perusomavastuun erotuksesta ja perusomavastuu 42 % => 50 %

=> lisää täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen tarvetta

=> riski asunnottomuuden ja erityispalveluiden tarpeen kasvamiselle

HE toimeentulotuesta annetun lain 7 a §:n muuttamisesta

=> vähäisetkin normin ylittävät asumismenot täydentävällä toimeentulotuella maksettaviksi

=> riski asunnottomuuden ja erityispalveluiden tarpeen kasvamiselle, kun edullisempi asunto pitää löytää 3 kk ja perusteluksi ei riitä, ettei paikkakunnalla ole tarjolla edullisempia asuntoja

Työttömyysturva: suojaosan ja lapsikorotuksen poisto

Olemassa olevan lainsäädäntö: "sote100"- paketin tarkastelu -- riittävätkö resurssit kompleksisen lainsäädännön toimeenpanoon?

Pelastustoimen näkökulma hyvinvointialueen järjestämistehtävään

- Pelastustoimen henkilöstön saatavuus (ammatti- ja sopimushenkilöstö) kriittisin tekijä; pelastajakoulutuksen turvaaminen ja sopimushenkilöstön ja -palokuntien elinvoiman tukeminen.
- Pelastustoimen palvelut osa kriittistä sisäisen turvallisuuden viranomaistoimintaa, tosiasiallinen valtakunnallinen toimialan rahoitusvaje alueiden riskianalyyysien mukaisesti uhkiin ja riskeihin nähden.
  - ✓ Nykytasossakin puutteita, joita korjataan valtakunnallisesti palveluiden laillisuusvalvonnan määräämänä.
  - ✓ Uudet tehtävät / velvoitteet?
  - ✓ Pelastustoimen järjestelmä on kansallisen siviilivalmiuden - operatiivisen toiminnan, turvallisuuskulttuurin kasvattamisen, varautumisen ja väestönsuojelutehtävien - osalta keskeisessä roolissa niin alueellisesti kuin kansallisesti merkittävien onnettomuusriskien hallinnassa ja kriittisen infrastruktuurin suojaamisessa sekä laajoissa ja vakavissa infran häiriötilanteissa, jotka vaarantavat ihmisten henkeä ja turvallisuutta.
- Hyvinvointialueiden henkilöstön käytön rajoitteet pelastustoimen sopimushenkilönä (tarve kansalliselle linjaukselle / ohjaukselle).
- Pelastustoimen ICT-infrastruktuurin kehittämisen rahoitus:
  - ✓ Valtion rahoitus subventoimaan SM:n hallinnonalan ICT-kehittämistyötä - hyvinvointialueille ei voi vyöryttää enempää kustannuksia.
  - ✓ Pelastustoimen tiedonhallinta ja kustannustehokkaat yhtenäiset digitaaliset ratkaisut - parempi palveluiden tavoitettavuus, saatavuus ja vaikuttavuus.

10.11.2023

VN/22236/2023

VM:n ja STM:n suositusehdotukset:

1. Alueen on vauhditettava päätöksentekoa toiminnan ja palveluiden uudistamiseksi sekä talouden tasapainottamiseksi.
2. Alueen on kevennettävä palvelurakennetta ja -verkkoa sekä lisättävä digitaalisten palveluiden käyttöä.
3. Alueen tulee varmistaa toteutettujen investointien (erityisesti sairaala Nova) tavoitellut vaikutukset toiminnan tuottavuuteen sekä alueen vastuulla olevien palveluiden järjestämiseen.
4. Alueen on tunnistettava, suunniteltava sekä toimeenpantava tarvittavat toimet vuokratyön käytön vähentämiseksi.
5. Alueen on nopeutettava ja vahvistettava YTA-yhteistyötä.

SM:n suositusehdotukset:

6. Alueen on jatkettava toiminnan uudistamista.
7. Onnettomuuksien määrää tulee vähentää tehokkaasti ja tulipalojen määrä tulee puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Hyvinvointialueiden tulee onnettomuuksien ehkäisytyössä kiinnittää huomiota laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseen.
8. Hyvinvointialueiden tulee parantaa toimintavalmiutta alueella toimintaympäristön riskejä vastaavalle tasolle.
9. Hyvinvointialueiden pelastustoimien tulee varmistaa, että väestönsuojeluun varautumiseen kohdennetut resurssit ja osaaminen ovat riittävät ja suuntautuvat lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen.
10. Hyvinvointialueiden tulee kiinnittää erityistä huomiota pelastuslaitosten työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen.